

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ENGELLİ BİREYLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ, KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN TESPİT EDİLMESİ VE BU SORUNLARA KALICI ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ AMACIYLA KURULAN

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719)

TUTANAK DERGİSİ

**14'üncü Toplantı
20 Kasım 2025 Perşembe**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun, bu yıl Tokyo'da yapılan Deaflympics'e ve ülkemizi temsilen Deaflympics'e katılan sporculara başarılar dilediğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine, yapılacak sunumlara ve Komisyonun özel konuğu Zülal Tannur'a ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İşaret Dili Tercümanı Semih Güneş'in, sağır sporcuların ve sağır toplumun Komisyona mesajlarına ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürü İlker Murat Ar'ın, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının "yasal düzenlemeler ve uygulama esasları" başlığı altında yaptığı çalışmalar hakkında sunumu

2.- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürü Ahmet Şimşek'in, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü ve bağlı kuruluşu KOSGEB'in proje destekleri hakkında sunumu

3.- Serebral Palsili Çocuklar Derneği (SERÇEV) Proje Yöneticisi İbrahim Arslan'ın, SERÇEV'in Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü vasıtasıyla yürüttüğü proje hakkında sunumu

4.- KOSGEB Başkan Yardımcısı Fatih Gökyurt'un, KOSGEB'in girişimcilik özelinde özellikle engellilere dönük destekleri hakkında sunumu

5.- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı AR-GE Teşvikleri Genel Müdürlüğü Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Dairesi Başkanı İbrahim Karabulut'un, engelli bireylerin sorunlarının azaltılması, yaşam kalitelerinin yükseltilmesi adına Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü bünyesindeki teknoparklarda ve AR-GE ve tasarım merkezlerinde yürütülen projeler hakkında sunumu

6.- Zülal Tannur'un, görme engelli bir insan olarak yaşadıkları, gerçekleştirdiği projeler, engellilikle ilgili veriler, engelli insanların sistem içinde karşılaştığı sorunlar ve politika önerileri hakkında sunumu

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı temsilcileri ve Serebral Palsili Çocuklar Derneği (SERÇEV) Proje Yöneticisi İbrahim Arslan tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ENGELLİ BİREYLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ, KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN
TESPİT EDİLMESİ VE BU SORUNLARA KALICI ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719)

----0----
14'üncü Toplantı
20 Kasım 2025 Perşembe
----0----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.45'te açıldı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu,
Bu yıl Tokyo'da yapılan Deaflympics'e ve ülkemizi temsilen Deaflympics'e katılan sporculara başarılar dilediğine,
Komisyonun bugünkü gündemine, yapılacak sunumlara ve Komisyonun özel konuğu Zülal Tannur'a,
İlişkin açıklama yaptı.

İşaret Dili Tercümanı Semih Güneş, sağır sporcuların ve sağır toplumun Komisyona mesajlarına ilişkin açıklama yaptı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürü İlker Murat Ar tarafından, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının "yasal düzenlemeler ve uygulama esasları" başlığı altında yaptığı çalışmalar,

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürü Ahmet Şimşek tarafından, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü ve bağlı kuruluşu KOSGEB'in proje destekleri,

Serebral Palsili Çocuklar Derneği (SERÇEV) Proje Yöneticisi İbrahim Arslan tarafından, SERÇEV'in Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü vasıtasıyla yürüttüğü proje,

KOSGEB Başkan Yardımcısı Fatih Gökyurt tarafından, KOSGEB'in girişimcilik özelinde özellikle engellilere dönük destekleri,

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Dairesi Başkanı İbrahim Karabulut tarafından, engelli bireylerin sorunlarının azaltılması, yaşam kalitelerinin yükseltilmesi adına Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü bünyesindeki teknoparklarda ve AR-GE ve tasarım merkezlerinde yürütülen projeler,

Zülal Tannur tarafından, görme engelli bir insan olarak yaşadıkları, gerçekleştirdiği projeler, engellilikle ilgili veriler, engelli insanların sistem içinde karşılaştığı sorunlar ve politika önerileri,

Hakkında sunum yapıldı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı temsilcileri ve Serebral Palsili Çocuklar Derneği (SERÇEV) Proje Yöneticisi İbrahim Arslan tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 16.48'de son verildi.

20 Kasım 2025 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.45

BAŞKAN: Mehmet Muharrem KASAPOĞLU (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Jülide SARİEROĞLU (Ankara)

SÖZCÜ: Fatma ÖNCÜ (Erzurum)

KÂTİP: Fevzi ZIRHLIOĞLU (Bursa)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çok kıymetli milletvekillerimiz, değerli Komisyon üyelerimiz, değerli misafirlerimiz, çok kıymetli çalışma arkadaşlarımız ve saygın basın mensuplarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun, bu yıl Tokyo'da yapılan Deaflympics'e ve ülkemizi temsilen Deaflympics'e katılan sporculara başarılar dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tabii, bugünkü açılışımızda özel bir konuyla başlayacağım. Biliyorsunuz, Tokyo'da Deaflympics heyecanı başladı. Bildiğiniz gibi Deaflympics işitme engelli sporcuların katıldığı ve olimpiyat standartlarında düzenlenen uluslararası bir spor organizasyonu, 1924'ten bu yana yapılan önemli bir çalışma. İşitme engelli sporcuların kendi kategorilerinde en üst derecede rekabet ettiği bir etkinlik, prestijli bir etkinlik ve bu yıl Tokyo'da başlayan Deaflympics'e ülkemiz 18 branşta 186 sporcuyla katılıyor ve hepsi birbirinden değerli olan sporcu arkadaşlarımız büyük bir mücadele ortaya koyuyorlar büyük bir inançla, büyük bir azimle. Bir yandan madalya haberleri de gelmeye başladı; atletizmde 110 metrede engellide 1 altın madalya kazandık, judoda yine 1 gümüş ve 4 bronzumuz var. Tabii, futbol takımımız yarı finale, kadın ve erkek voleybol takımlarımız çeyrek finale yükseldi. 26 Kasım'a kadar da devam edecek bu organizasyon. Tabii, burada bulunan her bir sporcumuz ay yıldızımızı temsil ediyor, kararlılığı temsil ediyor, disiplini temsil ediyor, inancı temsil ediyor ve onların bu kararlılığı karşısında hiçbir engelin olmayacağını da ortaya koyuyorlar. Ben bu vesileyle tüm sporcularımıza yürekten başarı diliyorum hem şahsım adına hem değerli Komisyon üyelerimiz adına. Allah emeklerini zayi etmesin, yolları açık olsun, bahtları açık olsun diyorum. Biz onların her daim yanlarında olduk, hep yanlarında olacağız hem dualarımızla hem desteklerimizle ve inşallah onlar da bizi her zaman mutlu kılmaya, bu anlamda ay yıldızımızı, şanlı bayrağımızı dalgalandırmaya devam edecekler.

Tabii, bizimle birlikte Semih Bey var tercümanımız. Onun da bir mesajı var arkadaşlarımızdan bize getirdiği.

Buyurun Semih Bey, sizden de onu alalım.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İşaret Dili Tercümanı Semih Güneş'in, sağır sporcuların ve sağır toplumun Komisyona mesajlarına ilişkin açıklaması

İŞARET DİLİ TERCÜMANI SEMİH GÜNEŞ - Değerli Başkanım, değerli başkan yardımcılarım; ben bir işitme engelli anne baba çocuğuyum ve sağır toplumun anlattıklarını sizlere iletmekle sorumluyum. Sağır sporcularımız ve sağır toplumun çok fazla mesajı oldu. Onları çok kısa bir şekilde size anlatmak istiyoruz. Şu an biliyorsunuz Tokyo'da olimpiyatlar devam ediyor, İşitme Engelliler Spor Federasyonu Başkanımız Dursun Bey'e ve Başkan Yardımcımıza ve siz değerli milletvekillerine, Komisyon üyelerine sağır toplumu, sporcular özellikle şunu söylemek istiyor: Bu Komisyonun çok güzel bir umut, çok güzel bir hayal olduğuna inanıyorlar. Buradaki başarıların, buradaki kararların çok önemli olduğuna ve sizlerin sağır topluma, engelli topluma çok değer verdiğine yürekten inandıklarını söylediler ve sizlere bol bol selamlarını ilettiler. Biz Başkanımıza ve Başkanımız adına Komisyonumuza bir plaketimizi ve İşitme Engelli Futbol Takımı'nın formasını hediye etmek istiyoruz. Sağır toplumunun gerçekten veya engelli toplumun gerçekten bu Komisyonda alınacak kararlarda büyük umudu var. Çok teşekkür ederim bize değer verdiğiniz için.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Siz de bizim başarı temennilerimizi ve bu anlamda onlarla olan gönül birlikteliğimizi iletirseniz mutlu oluruz.

İŞARET DİLİ TERCÜMANI SEMİH GÜNEŞ - Başım üstüne, sağ olun Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Sağ ol.

Ben de bu plaketi Komisyonumuz adına alıyorum ve tüm sporcularımıza gönülden başarı dileklerinizi bir kez daha iletiyorum. Teşekkür ediyoruz, sağ olun. (Alkışlar) Bunu da böyle bugün burada sergileyelim.

Formamız var.

İŞARET DİLİ TERCÜMANI SEMİH GÜNEŞ - Sağır sporcularımızın, İşitme Engelli Futbol Millî Takımı'mızın forması. Başkanımıza, inşallah Komisyonumuza da uğurlu olur.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - 17... İnşallah madalyalar da gelmeye devam edecek.

İŞARET DİLİ TERCÜMANI SEMİH GÜNEŞ - İnşallah.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz. Çok ciddi fark ortaya koyuyorlar.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine, yapılacak sunumlara ve Komisyonun özel konuğu Zülal Tannur'a ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çok kıymetli üyelerimiz, biliyorsunuz bugün önemli bir başlığı masaya yatıracağız. Komisyon olarak her toplantıda farklı bir alanı, farklı bir bakış açısını ortaya koyuyoruz. Çünkü biliyoruz ki engelli bireylerin hakları sadece sosyal politikanın bir parçası değil; ekonomisiyle, teknolojisiyle, üretimiyle, girişimciliğiyle hayatın tüm alanlarını etkileyen bir konu. Dolayısıyla her bir toplantımız bir önceki yolculuğun devamı. Bu yolculuğun bugünkü durağında sanayi ve teknoloji var ve Bakanlığımız var, kurumları var ve ülkemizin yüz akı bir arkadaşımız var. Millî Teknoloji Genel Müdürlüğü, KOSGEB, Türk Standartları Enstitüsü, Sanayi Genel Müdürlüğü ve Kalkınma Ajansı Genel Müdürlüğü bizimle birlikte. Onların

sunumlarının ortak noktası üretmek, katılmak, görünür olmak ve fırsat eşitliğini büyütmek olacak. Tabii, Bakanlığımızın sunumu bize şunu gösterecek: Dijitalleşen dünya engelli bireyler için yeni ufuklar açıyor, yeni kapılar açıyor, teknoloji doğru kullanıldığında erişilebilirlik bir imkânla dönüşüyor. O yüzden bugün dinleyeceklerimiz hem politika önerileri hem de iş dünyası açısından yol gösterici olacak. Örneğin, SERÇEV'deki o okuldaki proje bizim çok dikkatimizi çekti, sizin desteğiniz o anlamda çok kıymetli. Bunların büyütülmesi, bunların çoğaltılması ve bununla ilgili ülkemizin diğer uygulama örnekleri çok önemli bir hem motivasyon hem de hakikaten ihtiyaç. Bunları birlikte daha yukarılara taşımamız lazım.

Tabii, bahsettim özel bir konuktan, o konumuzuz ilham verici bir misafir Zülal Tannur. Tabii, Zülal Hanım'ın hikâyesi aslında bu Komisyonun ruhunu ortaya koyuyor, tek başına ortaya koyuyor bu anlamda. Bir bireyin dünya çapında bir teknolojik girişime imzasını, yapay zekâyı, erişilebilirliği ve inovasyonu bir araya getirmesini ve uluslararası başarılarında ülkemizi çok güçlü bir şekilde temsil etmesini anlatıyor. Görüyoruz ki yetenekler en iyi şekilde değerlendirildiğinde saydıklarımızın aslında hepsi mümkün ve bu mümkün olan örneklerden birini ortaya koyan kişi Zülal Tannur. Onun hikâyesi bize çok açık söylüyor pek çok şeyi; sistem işlediğinde, fırsat eşitliği güçlü bir şekilde ortaya konulduğunda ve erişilebilirlik imkânları eksik kalmadığında engeli de ortadan, engelleri de ortadan kaldırmış oluyoruz. Tabii, Zülal Hanım'ın başarısı doğru destek, doğru ekosistem, inanç ve azim olduğunda nelerin başarılabileceğinin canlı bir timsali, canlı bir örneği. İşte bizim Komisyon olarak hedefimiz de bu; bireylerin üretimin ve girişimciliğin ana aktörleri olabileceği bir sistem ve bu sistemin büyütülmesi, bu sistemin güçlendirilmesi. Tabii, bugün yapacağımız bu çerçevedeki tüm konuşmalar inanıyorum ki bu hedefe hizmet edecek ve bizler bu somut başarı örneklerini nasıl çoğaltırız, bunu tartışacağız. Sanayiden şehir esnafına, teknoloji girişimlerinden iş gücü piyasasına kadar her başlık bireylerin üretime katılımını güçlendiren birer parça. O yüzden biz de toplantı takvimimizi işte bu strateji çerçevesinde hazırlıyoruz ve inanıyoruz ki bu süreçlerin sonunda hem güçlü hem kapsayıcı, bütüncül önerilerle böylesine bir stratejik yaklaşımla Komisyon raporumuza da bunların her birini yansıtacağız.

Tabii, değerli Komisyon üyelerimiz, Komisyon olarak sürekli vurguluyoruz; geniş bir kapsayıcılık olmadan, bütüncül bir bakış olmadan hiçbir politika tam değildir. İşte bugün aktaracaklarınız, konuşacaklarımız, her bir tespit, her bir örnek bizler için yol gösterici olacak ve engelli bireylerin çalışma hayatına daha güçlü katılımı, daha güçlü bir şekilde var olmaları, girişimcilik ekosistemine dâhil olabilmeleri, küçük işletmelerde erişilebilirliğin artması ve teknolojik çözümlerin yaygınlaşması hep birlikte hedefimiz, hep birlikte bu hedefi büyüteceğiz. Ben tüm katılımcılarımıza, Komisyonumuzun kıymetli üyelerine bir kez daha teşekkür ediyorum. Bugünkü çalışmalarımızın hem bu süreç için hem yarınlarımız için verimli ve hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Şimdi, Sanayi Genel Müdürü İlker Murat. Sizinle başlıyoruz. On dakikanız var. Biz bu sunumları genel olarak öncelikle alıyoruz, sonrasında soru-cevap ve fikir teatisiyle devam ediyoruz. O yüzden sunumları kısa tutup diyalogları ve bu anlamda fikir teatisini daha büyük bir zaman diliminde değerlendireceğiz.

Buyurun İlker Bey.

IV.- SUNUMLAR

1.- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Genel Müdürü İlker Murat Ar'ın, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının "yasal düzenlemeler ve uygulama esasları" başlığı altında yaptığı çalışmalar hakkında sunumu

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI SANAYİ GENEL MÜDÜRÜ İLKER MURAT AR - Sayın Bakanım, sayın milletvekillerimiz, Komisyonun değerli üyeleri, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Müsaadenizle engelli bireylere yönelik Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın birimlerince gerçekleştirilen çalışmaları sizlere iki başlık altında arz etmeye çalışacağım. Yine müsaadelerinizle bu başlıklardan ilki olan yasal düzenlemeler ve uygulama esaslarını ben Sanayi Genel Müdürü Profesör Doktor İlker Murat Ar olarak sunumunu gerçekleştireceğim. Sunumumuzun ikinci kısmında olan -Sayın Bakanım- proje destekleri kısmını da müsaadenizle Kalkınma Ajansları Genel Müdürümüz Sayın Ahmet Şimşek Bey arz edecekler. Bu doğrultuda ilk olarak "Yasal Düzenlemeler ve Uygulama Esasları" başlığı altında yaptığımız çalışmaları özetlemeye gayret göstereceğim.

Bu çalışmalara geçmeden önce ilgili çalışmalarımızın Bakanlığımızın kuruluş esaslarını içeren Cumhurbaşkanlığı kararnamesindeki iki temel görevi kapsamında yapıldığını hazıruna arz etmek isterim. Bunlardan bir tanesi doğrudan Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde geçtiği şekilde araçların kara yolu yapısına ve trafik güvenliğine uygun üretilmesi için gerekli teknik düzenlemeleri hazırlamak ve uygulamaya koymak, araçların teknik düzenlemelere uygunluğunu belgelendirmek veya belgelendirilmesini sağlamak şeklindedir. Bu doğrultuda özellikle kara yolu taşıtlarının erişilebilirliğiyle ilgili mevzuatlarımızı yansıda görmektesiniz. Bu mevzuatları "otobüs" ve "taksi" diye iki başlık altında gruplandırabiliriz, her bir başlığı da kendi içerisinde yeni üretilecek olan araçlar ve mevcut şu anda sahada olan araçların dönüşümüyle ilgili hususlar diye ikiye ayırabiliriz. Otobüsle ilgili düzenlemelere baktığımızda yeni üretilecek otobüslerin uluslararası düzenleme olan bir 1958 Cenevre Anlaşması ve Gümrük Birliği Anlaşması çerçevesinde uyumlaştırdığımız, 13 Şubat 2009 tarihinde de yayınladığımız 107 sayılı BM/AEK Regülasyonu kapsamında üretilen otobüsler, sınıf 1 olarak ifade edilen otobüslerimizin engelli erişimine uygun olarak üretilmesi gerekmektedir. Bu teknik kriterler ilgili regülasyonda da ifade edilmektedir. Sınıf 1 otobüs olarak ifade ettiğimiz otobüsler şehir içi ulaşımında kullanılan, bir diğer ifadeyle alçak tabanlı otobüs olarak ifade edilen otobüslerdir, yansıda sağ üstte de gördüğümüz şekilde. Mevcut olan araçların engelli erişimine uygun olarak uygun hâle getirilmesiyle ilgili teknik gereklilikler de yine Bakanlığımızın görevleri kapsamında Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelik kapsamında belirlenmiş durumdadır. Bu doğrultuda mevcut araçların engelli erişimine uygun hâle getirilmesi yine Bakanlığımızın kuruluşu olan Türk Standartları Enstitüsü tarafından yetkilendirilmiş, tadilatı gerçekleştiren yetkili kuruluşlar tarafından belirlenen teknik gerekliliklere göre yapılmakta ve uygunluk verilmesi durumunda da uygulamaya geçmekte, vatandaşlarımız tarafından kullanılmaktadır.

Taksiyle ilgili süreçleri de yine iki başlık altında ifade ettiğimizde, yeni olan taksilerde Motorlu Araçlar ve Römorkları ile Bunların Aksam, Sistem ve Ayrı Teknik Ünitelerinin Tip Onayı ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik'te taksilerin erişilebilirliğiyle ilgili yine teknik gereklilikler bulunmaktadır. Mevcut olan taksilerin dönüşümüyle ilgili de yine -sağdaki görsellerde de

görülebileceği gibi- Araçların İmal, Tadil ve Montajı Hakkında Yönetmelik'te bizim ifade ettiğimiz teknik gereklilikler, işlemler tadilat yapmaya yetkili servisler tarafından icra edilmektedir.

Müsaadenizle, bir diğer mevzuatla ilgili, Bakanlığımız sorumluluğunda olan düzenlemelerden bilgi vermek isterim, bunlar da asansörle ilgili düzenlemeler. Bu düzenleme de yine Bakanlığımızın kararnameyi geçen sanayi ürünlerine ilişkin teknik düzenlemeleri uyumlaştırmak, teknik mevzuatı ve ilgili standart listelerini hazırlamak ve uygulamaya koymak görevi kapsamında icra edilmektedir. Bu doğrultuda iki temel mevzuatı bulunmakta Bakanlığımızın; bu mevzuatlardan bir tanesi Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliği, bir diğeri ise Asansör İşletme ve Bakım Yönetmeliği olarak isimlendirilmekte. Her iki yönetmeliğimiz de asansörlerin işletimiyle ilgili sorumlulukları ve -Komisyonumuzun da gündemi doğrultusunda- engelli vatandaşlarımızın asansöre erişilebilirliğiyle ilgili gerekli kuralların sağlanmasındaki sorumlulukları, gerekli kuralların neler olduğunu, gereklilikleri ve bunların nasıl kontrol edileceğine ilişkin kontrol kriterlerini -bu mevzuatlarımız- ortaya koymaktadır. Biraz sonra mevzuatımızdaki bazı hususları da hazırlama arz etmeye çalışacağım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Genel Müdürüm, şöyle: Mevzuattan ziyade biz uygulamalara yoğunlaşalım, mevzuat zaten orada duruyor. Yani mevzuatı tartışırız gerekirse ama siz, bize uygulamalardan bahsedin. Özellikle uygulama bizim en büyük ilgi alanımız; uygulamalar mevzuat kaynaklı sorunlara yol açıyorsa varsa onları da ayrıca tartışalım. Örneğin, otobüste, takside, ticari takside engelli erişilebilirliği; bununla ilgili sizin çalışmalarınız ve bununla ilgili vizyonunuz çok kıymetli; işte, asansör olsun, diğer alanlar olsun. Tabii, endüstrideki engelli bireylerin varlığı, istihdamı, bunlar da ayrı konular. Yani bunlara biraz somut yaklaşırsak mevzuatla ilgili konuları zaten gerekirse konuşacağız.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI SANAYİ GENEL MÜDÜRÜ İLKER MURAT AR - Sayın Bakanım, Asansör Mevzuatı kapsamında, uygulamada, Bakanlığımızca yetkilendirilen, "A tipi muayene kuruluşu" olarak ifade ettiğimiz kuruluşlarımız, yine Bakanlığımızca yayımlanan kontrol kriterlerinin 81 ilde, bütün asansörlerde sağlanıp sağlanmadığına ilişkin kontrolleri gerçekleştirmektedir. Bu kriterlerin bazılarını ben yansıya arz etmeye çalıştım. Bu kriterlerin uygun olmadığı durumlarda buna ilişkin denetim raporlamalarını kuruluşlar yapmakta ve buna göre de ilgili bina sorumlusuna... Bu arada, asansörlerin belirlenen engelli kriterlerine, erişimine uygun olup olmadığıyla ilgili, mevzuatlarımız sorumluluğu bina sorumlularımıza vermiş durumda. Bina sorumluları bunları yerine getirmekle yükümlülüklerini icra etmektedir. A tipi muayene kuruluşlarımızla sürekli olarak hem engellilerin bu kriterleri açısından hem de vatandaşlarımızın tamamının can ve mal güvenliğini sağlama açısından -diğer bütün kriterlerle denetleme görevimizi yürütmekteyiz.

Sayın Bakanım, bir de yine Bakanlığımızın ilgili kuruluşu olan Türk Standartları Enstitümüz tarafından gerçekleştirilen standartlar var; pek çok standart var ama özellikle engelli bireylerimize yönelik standartlarımızın da bir kısmını değerli vaktinizi almamak adına yansıya arz etmeye çalıştık. Çeşitli yürüme yüzeylerine ilişkin özellikler, kaldırma platformlarına ilişkin özellikler, yine asansörlerde bulunması gereken standartları, tıbbi kullanım için gerekli olan standartları, toplu taşıma sistemlerinde erişilebilirlik gereklilikleri gibi pek çok alanda -burada yalnızca bir kısmını arz ediyoruz- ilgili kuruluşumuzun, ilgili bakanlığımızın yönlendirmesiyle Türk Standartları Enstitümüz oluşturmakta ve üretilen ürünlerin, inşa edilen binaların bu standartlara uygun olarak üretilme zorunluluğu bulunmaktadır. Örneğin, yansıda bazı somut göstergeler bulunmakta; ofislerde engellilerin, engelli vatandaşlarımızın kullanımına uygun masaların standartları gibi; yine, lavabolarda engelli vatandaşlarımızın kullanımına uygun ürünlerin olması; o yerleşimin o standarda uygun olmasıyla ilgili standartları Türk Standartları Enstitümüz yayımlamakta ve bunlar üretici kuruluş tarafından uygun olarak üretilmek durumunda.

Bir de son olarak yine standartlar kapsamında Türk Standartları...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Örneğin, ticari taksiler... Bununla ilgili bir teşebbüste bulunulmuş daha önce bir Türk firması tarafından ama şu an piyasaya baktığımızda bir engelli, aracıyla ticari taksiye binemiyor pek çok yerde. Bununla ilgili standart nerede? Anlatabiliyor muyum...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI SANAYİ GENEL MÜDÜRÜ İLKER MURAT AR - Engelli aracıyla Sayın Bakanım...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yani hayır, bir ticari taksiye tekerlekli sandalyeli bir birey binmede sorun yaşıyor. Bindığında tekerlekli aracı koyacak, sandalyeyi koyacak yer yok bagajda belki. Buna benzer tasarım talepleri ve ihtiyaçları var, böyle bir zorunluluk var şu an, ortaya çıkan bir tıkanıklık var. Bunu mesela sizinle birlikte aşabilmemiz lazım. Bununla ilgili, işte, az önce konuştuğumuz mevzuat temelli yaklaşımı ortaya koyacağız, yoksa mevzuatta yeri var, uygulamada mı sorun var, bunu merak ediyoruz örneğin. Anlatabiliyor muyum...

Evet, buyurun.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI SANAYİ GENEL MÜDÜRÜ İLKER MURAT AR - Estağfurullah.

Sayın Bakanım, taksilerin M1 kategorisi... Tabii, bu düzenlemeler ilgili bakanlıklarımız tarafından yapılıyor. Taşıma Yönetmeliği'nde taksilerin M1 kategorisi araç olması zorunluluğu bulunmakta. M1 kategorisi araçlar da 5 kişilik -bizim bildiğimiz "binek aracı" olarak ifade ettiğimiz- araçlar ve "8+1" olarak ifade ettiğimiz araçlardan oluşmakta. Uluslararası düzenlemeler de... Örneğin, yansıda da zaten sağ altta görülen araç engelli erişimine uygun bir araç şeklinde, engelli rampası koyularak dizayn edilmiş Sayın Bakanım. Bunların hepsi mevzuat olarak bir açığı bulunmayan hususlar, mevzuatta tamamı düzenlenmiş. Yani örneğin, 8+1'lik bir araç engelli erişimine uygun taksi hâline getirilmek istenildiğinde... Tabii, taksiyle ilgili kurallar, ilgili kuruluşlarımızın kuralları ayrı olmak üzere bizim düzenlememiz, yetkilendirilmiş bir tadilat kuruluşuna, servisine giderek engelli rampasını yapmak üzere onay alması suretiyle vatandaşımızın... Şu anda da ülkemizde bu tip araçlar da kullanılmakta, buna ilişkin mevzuatta herhangi bir kısıtlayıcı unsur da bulunmamakta. Hatta bunun nasıl yapılacağına ilişkin mevzuatta düzenleme de bulunmakta Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Burada kısıtlayıcılıktan ziyade icbar edici bir husus olması lazım mevzuatta. Anlatabiliyor muyum... Ya, burada bir boşluk var bence. Burada, ticari taksi üretiyorsa, işte minibüs üretiyorsa, her ne üretiyorsa onlara vatandaşın, herkesin toplu taşımada erişilebilirlik hakkı var; bunu sağlamak da bizim görevimiz. Ve bu noktada da hem ilgili yasal düzenlemeyi hem denetimi yapmamız gerekiyor. Anlatabiliyor muyum, bilmiyorum bu tam olarak sizin sorumluluğunuz mu, kısmen mi? Örneğin... Emre Bey, o New York'taki taksiler için çalışan Türk şirketi neydi?

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU GENEL SEKRETERİ AYHAN METİN - Karsanın Hexagon Grubu.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Karsan mı?

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU GENEL SEKRETERİ AYHAN METİN - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Karsanın böyle bir çalışması olmuş ama yarım kalmış, öyle mi?

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU GENEL SEKRETERİ AYHAN METİN - Amerika Birleşik Devletleri'nde New York taksisi için bir tasarım yapmışlardı Sayın Bakanım, orada siyasi nedenlerle maalesef Türkiye'deki taksiyi kabul etmemiştii Amerika. Şu an Gebze'de Hexagon Grubun yaptığı taksi yüksek tavanlı ve tekerlekli sandalye erişimine uygun; mevcut bir tane prototipi var Sayın Bakanım. Birleşik Krallık ve Amerika gibi yerlerde de yüksek tavanlı ve basit rampalı taksiler mevcut kullanımda devam ediyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İşte, mesela bizim onun takipçisi olmamız lazım.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Aslında bunlara vergi indirimi de getirilebilir. Taksiciler bundan alacaksa... Yani bunu mevzuata koyup...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İşte bu konuya yoğunlaşmamız lazım.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Hani birçok bakanlık bir arada buna bir şey...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu konudan haberinizi var mı?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI SANAYİ GENEL MÜDÜRÜ İLKER MURAT AR - Sayın Bakanım, tabii, taksilerde bunun zorunlu uygulamaya geçmesiyle ilgili... Bakanlığımız, bunların teknik gerekliliklerini müsaadenizle...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Mutlaka Bakanlığın orada birtakım limitleri olabilir ama burada topyekûn bir bilinç ve takip çalışması yapmamız lazım yani bu bizim gündemimizde, onun altını çiziyorum yani.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI SANAYİ GENEL MÜDÜRÜ İLKER MURAT AR - Haklısınız, anlaşıldı Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Özellikle belki orayı da bir gezip o aracı da bir göreceğiz ya da o aracı buraya getirteceğiz. O araçla ilgili bizim...

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Londra'dakine ben tekerlekli sandalyeyle girebildim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Öyle mi? Rahat mıydı peki?

ALİ KARAOBA (Uşak) - Şu, iki taraflı olanlardan mı?

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Siyah olanlardan.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Evet, siyahlı araç.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Mesela, buna İstanbul'dan başlayabiliriz.

Evet, sizin tamam mı sunum?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI SANAYİ GENEL MÜDÜRÜ İLKER MURAT AR - Tamam Sayın Bakanım, eğer...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çünkü dakikaları geçtik, sonra devam edeceğiz zaten sizinle, soru-cevap olarak devam edeceğiz.

Kalkınma Ajansları Genel Müdürü Ahmet Bey, buyurun.

2.- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürü Ahmet Şimşek'in, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü ve bağlı kuruluşu KOSGEB'in proje destekleri hakkında sunumu

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri, Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli katılımcılar; Bakanlığım ve şahsım adına saygılarımı arz ederim.

Davetiniz için teşekkür ediyor, kendimizi anlatma fırsatı sunduğunuz için saygılarımı arz ediyorum.

Bakanlığımızın Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü ve bağlı kuruluşu KOSGEB'in proje destekleri hakkında bilgiler arz edeceğim müsaadelerinizle.

Öncelikle Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğünden başlayacağım. Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğünün temel görevi ülkemizde yerel kalkınmayı, bölgesel kalkınmayı sağlamak. Türkiye'nin kuzeyinden güneyine, doğusundan batısına tüm bölgelerde yerel kalkınmayı sağlamak üzere kalkınma ajanslarının ve bölge kalkınma idarelerinin genel koordinasyonu sağlamak. Doğrudan görev tanımımızda engelli vatandaşlarımızın desteklenmesine ve bunlarla ilgili projelerinin yürütülmesine dair bir görev olmamakla birlikte biz topyekûn kalkınma yaklaşımının tüm şehirlerimizin kalkınma yolculuğuna dâhil edilmesi ve tüm vatandaşlarımızın yine topyekûn, kimseyi geride bırakmadan kalkınma sürecine dâhil edilmesi perspektifinden baktığımız için bu alanda engelli vatandaşlarımıza hizmet edecek altyapılara, projelere destekler sunmaya çalışıyoruz. Bunu, makro düzeyde, "Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi" adını verdiğimiz, ülkemizin bölgesel kalkınma politikalarına altlık oluşturan, bölgesel gelişmenin anayasası diyebileceğimiz strateji belgemizde tanımlıyoruz. Bu anlamda, engelli gençlerin istihdamından sosyal hayata katılımına dair tüm yaklaşımımızı Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2024-2028 belgemizde tarifledik. Stratejik düzeyde bu doküman yol haritamız, Sayın Cumhurbaşkanımızın onayıyla yürürlüğe girdi. Bu stratejiyle uyumlu bir şekilde her bir şehrimizin, her bir bölgemizin "kalkınma reçetesi" diye ifade edebileceğimiz yine yol haritalarını hazırladık. Bunlar da yine 2024-2028 yılları dönemi için stratejik düzeyde Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından onaylandı. Tüm bu dokümanlarda, tüm bu belgelerde engellilerin sosyal hayata, istihdama katılımına, ihtiyaçlarının giderilmesine dönük stratejik çerçeveler hazırlandı. Bu dokümanlar sadece kalkınma ajanslarının faaliyetleri için değil tüm bölgelerdeki kurum ve kuruluşların, özel sektörün, sivil toplumun el birliğiyle yapması gerekenler yol haritaları bakımından tarif edildi.

Bu anlamda, sadece stratejik düzeyde değil her bir bölgede de bölgelerin darboğazlarına, ihtiyaçlarına dönük fizibilite çalışmaları, raporlar üretiyoruz. Bu konuda da bu ürettiğimiz çalışmaları, raporları kamuoyuyla şeffaf bir şekilde paylaşıyoruz. Bu anlamda "kalkinmakutuphanesi.gov.tr" adresinde sadece engellilere yönelik -örnekler olması bakımından ben burada paylaştım- birçok analiz ve araştırma raporlarını da kamuoyuyla paylaşıyoruz.

Örneğin, Görme Engelliler Sosyo-Ekonomik ve Girişimcilik Düzeyi Analiz Araştırması, Özel İhtiyaç Sahibi Bireylere Yönelik Tekstil Ürünleri Pazar Araştırması Raporu, engellilerin profili ve ihtiyaç analizi çalışması gibi çok farklı konularda analiz çalışmalarını da ilgili kurum ve kuruluşlarımızla birlikte yürütüyoruz. Tüm bunlara "kalkinmakutuphanesi.gov.tr" adresinden erişmemiz mümkün.

Ajanslar olarak bugüne kadar doğrudan engellilerle ilgili olan 478 projeye 2025 fiyatlarıyla 1,8 milyar destek sağladık- bizim her bir projede yararlanıcı kuruluşumuzun da eş finansman sunma durumu söz konusu- eş finansman dâhil 2,4 milyarlık toplam yatırım hacmine ulaşan engellilerle ilgili projeleri bugüne kadar hayata geçirdik. Tüm bu 478 projeyi hazırlama, çok kıymetli Komisyon üyelerimizle paylaşmam mümkün olmayacağı için ben örnekler şeklinde bazı projeleri aktaracağım. Bu projeleri desteklerken iki farklı kanaldan desteklerimizi sunuyoruz. Bir, doğrudan Genel Müdürlüğümüz tarafından yürütülen Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı bizim dezavantajlı kesimlere yönelik geliştirdiğimiz özel bir program. Burada, istihdam, sosyal girişimcilik, sosyal içerme ve sosyal sorumluluk başta olmak üzere Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı kapsamında 81 ilde projeleri finanse ediyoruz. Bugüne kadar bu destek programı kapsamında engelli vatandaşlarımıza dönük 54 proje, 422 milyon kamu desteği ve 567 milyon toplam yatırım tutarı olmak üzere hayata geçti.

Diğer bir destek kalekimiz, kalkınma ajanslarımızın doğrudan finanse ettiği projeler.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu projelerden öne çıkanları böyle somut olarak -sunumunuzda var, baktım- anlatırsanız daha akıcı bir toplantı yapmış oluruz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Tamam.

478 projeden bazı örnekleri sizlerle paylaşacağım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çünkü bazılarını birlikte Bakanlık dönemimizde de yaptık, Anadolu'da, İstanbul'da vesaire. Bunları aslolan devam ettirmek ve çoğaltmak. Özel olarak sizden dinlersek, Komisyon üyelerimizi de bilgilendirirseniz, tutanaklara geçmesi açısından da bu... Çünkü biz ne diyoruz? İyi örneklerin bilinmesi ve çoğaltması lazım.

Buyurun.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sayın Bakanım, bu 500 örnekten tam da ifade ettiğiniz üzere seçerek bazı projeleri buraya koymaya çalıştık.

Diyarbakır'da "Mola Evi" adını verdiğimiz bir projeye özel gereksinimli bireylerin gündüzlü bakımının sağlanması ve ilgili ailelerin, yakınlarının dinlenme imkânını sağlayacak bir uygulamayı hayata geçirdik. Burada eğitim destek odaları, hobi odaları, spor odaları, kişisel bakım odaları olmak üzere bazı altyapılar oluşturduk. Merkezde 16 kişi istihdam edilmekte ve bugüne kadar da merkeze 128 kişi kayıt olarak bu merkezden yararlanmaya çalıştılar. Özellikle ihtiyaç sahibi ailelerin çocuklarıyla, engelli bireyleriyle yakından ilgilenmesi her zaman söz konusu olmayabiliyor, o yüzden adına da "Mola Evi" vermek suretiyle böyle bir tesisi hayata geçirdik. Mekân içerisinden de fikir vermesi bakımından örnek fotoğrafları sizlerle paylaşıyorum.

Malatya'da hayata geçirdiğimiz Engelli Araçlar İçin Tamir ve Bakım İstasyonu... Sık arızalanan bu cihazların tamiri, bakımında ailelerimiz zorlandığı için bu tesisle bakıma ihtiyaç duyan araçları tesise getirmek suretiyle, tesisin ailelerden alması suretiyle, yerine ikame edecekleri geçici araçlar yine ailelere tahsis edilerek burada bakım onarım işlemleri yapılmakta ve ailelere bir kolaylık sağlanmaktadır. Bugüne kadar da bu merkezden 3.180 engelli birey faydalandı. Burada ihtiyaç duyulan malzemelerin üretimi vesaire de söz konusu olabiliyor. Yine, tesisin içerisinden görüntüler...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu tamir bakım atölyeleri aslında çok komplike bir iş değil ama çok temel bir ihtiyaç. Anadolu'da bazı yerlerde belediyeler bu işi sahipleniyor, bazı yerlerde maalesef sahiplenmediklerini görüyoruz ama sizin bu konuya vereceğiniz destek 81 ilde, ilçelerde çok kıymetli. Yani bilmiyorum, bununla ilgili bir planlamanız ya da özel bir başlığınız var mı ama bunun artması lazım.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sayın Bakanım iyi...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Hem ekonomi açısından önemli bu yani ekonomik ömrünü artırma açısından araç gerecin hem de engelli bireylerin bu konudaki ihtiyaçlarının anında çözülmesi açısından çok kıymetli. Yani buna ayrıca bir ehemmiyet gösterirseniz seviniriz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Tamam Sayın Bakanım.

Bu konuda önümüzdeki dönemde şöyle bir uygulamamız olacak: Bu iyi uygulama örneklerini, tüm tesisin gerekli olan ihtiyaçlarını, standartlarını çalışacak kişilerin niteliğini tarif ederek bir iş modeli hâline dönüştürmeyi, bir franchising usulü şeklinde yani her standardı belli bir hâle getirmeyi ve proje başvuru sahiplerine biz "Bu modeli uygularsanız, bunu yapmanız kaydıyla sizlere desteği vereceğiz." diye sürdürülebilir imkân tanıyan modelleri hayata geçirmek istiyoruz. Mola Evini inşallah önümüzdeki dönemde böyle bir uygulamaya dönüştürecektik. Engelli Araçları Tamir ve Bakım İstasyonu'nu da öneriniz doğrultusunda inşallah çalışma planımıza alabiliriz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çok kıymetli oluyor.

Buyurun Sayın Bakanım.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Bu 500 projenin tasnifi var mı acaba, ağırlıklı hangi alanlarda? Bir de seneleri... Yıllar itibarıyla artıyor mu yoksa aynı rutinde mi desteklere devam ediyorsunuz?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sayın Bakanım, hepsi var, hazır, çıktısını sizlere arz edebiliriz. Proje bütçelerimiz son dönemde maalesef azaldı ama sosyal bir konu olduğu için, kalkınma süreçlerinde engelli vatandaşlarımızı önemseydiğimiz için pozitif ayrımcılık yaptığımız bir uygulama. 81 ilin tamamında bu tür uygulamalarımız var. İl il proje ismi, yararlanıcı kuruluş şeklinde bu tasnifi sizlere, Komisyonumuza arz edebiliriz. Yıllar itibarıyla bütçe dağılımını da analiz ederek sizlerle paylaşırım ben.

"ZEKİ Plus" adı altında Manisa'da, Manisa Organize Sanayi Bölgesi'nde yürüttüğümüz bir proje... Özetle, zihinsel engelli bireylerin istihdama katılımını, onların bağımsız yaşayabilmelerini, topluma entegre olmalarını desteklemek amacıyla yürüttüğümüz

bir proje. 10 engelli birey buradan istihdam edildi, korumalı iş yerlerinde istihdamları sağlandı ve psikososyal desteklerle bu tesislerimizden yararlanmaktadır. Yine, tesis içinden görüntüleri sizlerle paylaşıyorum.

Zonguldak'ta Engelsiz Yaşam Merkezi Projemiz tesis edildi. Merkez birçok sosyal unsuru içerisinde barındırmakta, gündüzlü bakım hizmeti sunmakta, günlük ortalama 30 kişi bu tesisten yararlanmakta ve kültür sanat aktivitelerinden dijital altyapıya kadar...

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Anlatırken paydaşlarını da söylerseniz, bir de senesini de söylerseniz bizlerin kafasında bir şey...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Zonguldak Belediyesiyle mi yapıyorsunuz bunu?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Zonguldak Belediyesi şu an burayı işletiyor Sayın Bakanım. İlk proje Mola Evi Projesi, Diyarbakır Belediyesiyle yürütüyor. İkinci proje Engelsiz Yaşam Merkezi Projesi, bu proje de Zonguldak Belediyesiyle yürütülüyor; bir önceki ZEKİ Plus, Manisa Organize Sanayi Bölgesi'yle yürüttüğümüz proje.

Eğitiyoruz, Üretiyoruz, İstihdam Ediyoruz -İstanbul- projesi lise öğrencisi ya da mezunu engelli bireylerin mesleki eğitim almalarını ve istihdam olanaklarını sağlamak üzere geliştirdiğimiz bir proje. Bu tesis Tuzla Belediyesiyle birlikte yürüttüğümüz ancak organize sanayi bölgesinin de, yine sanayicilerimizin de içinde yer aldığı bir proje. Velilerin bilinç düzeyini artırmak üzere eğitimler verildi. 29'u kadın 44'ü engelli olmak üzere 71 kişi istihdam alanına kazandırıldı ve sürekli kurslar vermek suretiyle tesisimiz aktif bir şekilde yürütülüyor. Tesisin içerisinde farklı niteliklerde, tekstilden hobi alanına kadar üretim altyapıları söz konusu.

İstihdamda Engel Yok Projesi Aksaray'da. Yine benzer nitelikli bir proje, 2023 yılında hizmete alınmış bir proje; tarım atölyeleri, tekstil atölyeleri, engelsiz kafe birimleri barındıran bir yapı. Projede 500 engelli birey meslek atölyelerindeki eğitimlerden yararlandı, 120 engelli birey ve aileleri yine günlük olarak bu tesisi kullanmakta. Proje kapsamında da 1 engelli olmak üzere 12 vatandaşımız sürekli istihdam edilmekte. Yine, tesis içinden yine görüntüler sizlere arz ediyorum.

Engelli Sosyal Girişimcilik Merkezi, Hatay ilinde deprem sonrası kazandırdığımız bir yatırım. Depremde ampute kalmış bireylerimizin ihtiyaçları olan protez ve ortezlerin üretildiği, yine sosyal olarak rahatlayabilecekleri, içerisinde farklı üretim atölyelerinden rehabilitasyon ünitelerine kadar farklı birimlerin olduğu, hamamından kuaförüne kadar engelli bireylerimizin bütün ihtiyaçlarına hizmet edecek bir tesisi kazandırdık. Hemen deprem sonrası kazandırdığımız bir proje. Üniversite, Fiziksel Engelliler Vakfı, Hatay Üniversitemiz ve Hatay Valiliğimizin ortaklığında yürütülmüş bir proje. İçerisinde ortez, protez üretimine imkân tanıyacak, bireylerimizin ihtiyaç duyduğu ölçülere göre üretim yapılması mümkün aletler söz konusu. Fotoğrafta gördüğünüz ampute bireylerin ortez ve protezleri de bu tesiste üretildi.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Burada üretim devam ediyor mu ortez ve protezde?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Üretim devam ediyor, aktif bir şekilde hizmet sunuyor Sayın Bakanım; sadece Hatay'a değil, çevre illere de hizmet veriyor bu tesis.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ücret alınıyor mu bunlardan?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Ücretsiz.

Samsun'da Engelliler Eğitim, Dinlenme Kampı ve Plajı Projesi... Yapıldığı yılı itibarıyla engellilerin kullanımına uygun nitelikteki ilk plajlı bir tesis olarak kurulmuştu. 400 metre karelik havuz, rehabilitasyon merkezi hazır hâle getirildi, 34 yatak kapasiteli, ailelerimizin ihtiyaçlarına uygun, eğitim ve dinlenme alanlarını barındıran bir tesis Samsun ilimizde hizmet veriyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yaz kış hizmet veriyor mu burası?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Evet efendim, on iki ay hizmet veriyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çok iyi.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Sadece engellilere özgü mü?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Engellilere özgü sadece; engelliler ve aileleri için.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Kışın ayrı bir havuz mu var?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Kışın ayrı bir havuz olduğunu bilemiyorum, teyit edeyim efendim.

Dönem dönem engelli ailelerimize dönük kamplar da düzenleniyor buralarda.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çünkü bu her zaman bir araya gelmeye ihtiyacı olan bir durum, yazı kışı yok. O yüzden on iki ay açık olması çok kıymetli.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - En Mutlu Köy Projesi Trabzon'da, bir buçuk yıl önce hizmete aldığımız bir köy burası. 11.500 metre kare alanda...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Birlikte yaptığımız projelerden biri bu.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Evet Sayın Bakanım, Bakanlığınız döneminde sizlerin finansal desteği ve rehberliğiyle...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Biz burayı geçtiğimiz haftalarda ziyaret ettik Komisyon olarak, maşallah çok güzel işleyen bir sistem.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Burada 37 kişi istihdam edilmiş durumda, 20'si engelli vatandaşımız. Üretim yapıyorlar, üretilen ürünler şehrin farklı noktalarında aynı zamanda satılıyor. Hem altyapı olarak oldukça nitelikli hem de engelli bireylerimizin tarım gibi faaliyetlerle uğraşması bakımından sosyal anlamda da ferahlatıcı bir tesis oldu. Yine, iç mekân... Bilgilerinize arz ediyorum.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Fotoğraflar oradaki enerjiyi tam yansıtmıyor bence, gidip görünce kıyas yapma imkânına sahip olduk, orada daha canlı bir yaşam var, çok beğendik.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sağ olun.

Biraz önce toplantı başlamadan evvel ifade edilen serebral palsili bireyler için üretilen taşıma ve pozisyonlama cihazıyla ilgili projemiz. Yeni tamamlandı için buraya koymak istedik. Engelli çocuklarımızı özellikle doğru pozisyonlanması ve duruşunu desteklemek üzere -yerli ve millî imkanlarla- ithal edilen bu ürün, artık ülkemizde kamu, özel sektör, sivil toplum ve üniversite iş birliğiyle üretilmiş bir cihaz olarak... Hemen yanı başınızda, cihaz da getirilmiş.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Genel Müdüürüm ben burada araya gireceğim çünkü ben serebral palsi yönünde SERÇEV Engelsiz Mesleki ve Teknik Liseyi ziyaret ettim Çayyolu'nda. Orada arkadaşlar bana bu projeyi anlattılar. Öncelikle tebrik ediyorum, tabii bu hakikaten çok güzel bir çalışma. İbrahim Bey de burada tasarımcısı olarak, onu da dinleyelim. Bu örnekleri çoğaltmamız lazım ve bu projenin desteklenmesi lazım, devam desteği gerekiyor, onu bana ilettiler. Bilmiyorum, onunla ilgili sizinle bağlantıya geçtiler mi? Biz geçtik ama bunu devam ettirmemiz gerekiyor, zannediyorum onunla ilgili bütçe tamamlanmış, yeni bir sayfa açmak gerekiyor.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sayın Bakanım, biz çok yakın çalışıyoruz SERÇEV'le, gurur duyduğumuz örnek bir uygulama oldu.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çok kıymetli.

İsterseniz bunu siz bir anlatın İbrahim Bey, sonra da üyelerimize bu aracı bir tanıtın, olur mu?

Buyurun.

3.- Serebral Palsili Çocuklar Derneği (SERÇEV) Proje Yöneticisi İbrahim Arslan'ın, SERÇEV'in Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü vasıtasıyla yürüttüğü proje hakkında sunumu

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Sayın Bakanım, sayın vekillerim, değerli katılımcılar; çok teşekkür ederiz, sağ olun. En başta şunu ifade etmem gerekir: Serebral Palsili Çocuklar Derneği kamu yararına çalışan bir dernektir, bu statüyü 2017 yılında almıştı. Bunun gereği olarak diğer sivil toplum teşkilatlarından farklı bir şeye biz öykündük yani sadece talep eden olmayalım, biz de kendimiz içerisinde olalım, bu ihtiyacı karşılayan sistemin içerisinde olalım diye. Sanayi Bakanlığımız böyle bir imkânı bize Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğümüz vasıtasıyla verdi, biz de geniş katılımlı bir ekip topladık Ankara'da, Türkiye Cumhuriyeti'nin orta yerinde. Böyle bir cihazı yapamayacak kapasitede asla değil bizim ne sanayimiz ne teknolojimiz ne üniversitelerimiz. Bu kapsamda, hem Ankara'nın 4 büyük üniversitesini hem sanayisini, kamuyu ve sivil toplumu bir araya getiren bir modelle çalışmaya başladık, modele "kas" modeli dedik; kamu, akademi, sanayi ve sivil toplum teşkilatları olarak ihtiyacı en iyi tanımlayan bizler.

Bu çalışmada şunu öngördük: Başlangıçta, 6 coğrafi bölgemizde saha çalışmaları yaptık. İllerimizde, kasabalarımızda, köylerimizde, mezralarımızda anneleri dinledik, ihtiyacı yerinde gördük çünkü bizim ihtiyacımız bize bu ihtiyaç için AR-GE yapan büyük devletlerdeki büyük şirketlerin verdiklerinden çok farklı, bizim millî ihtiyaçlarımız onlardan farklı. Bizim apartmanlarımız, bizim yaşadığımız yerler 3 artı 1 apartman dairesi, 100 metrekare; yapı stokumuzun çok büyük bölümü 2007 öncesi, Kamu Yönetmeliği öncesi yapılmış, asansörlerimiz küçük, rampalar yapılmışsa da gayri standart, kaldırımlarımızda yan eğimler var, bizim annelerimiz kirli tekerleği evin içine sokmuyor. Bütün bunlarla, hem kültürel hem yerel bütün özelliklerimize hitap edecek şekilde bir tasarım yapmaya gayret ettik. Terlik gibi bir kılıf yaptık tekerleklerimizin üzerine. Büyükşehir statüsünde olmayan illerimizde parke taş çok kullanılıyor; parke taş tekerlekli sandalyeyle giderken -hele, küçük tekerlekse- çok sarsıyor ve çok rahatsızlık veriyor. Dolayısıyla, ekstra kompanzasyon tedbirleri koyduk bunların üzerine. Çocuklarımız çabuk kirlenebiliyorlar, ona göre karşıt tedbirler aldık. Eğimlere karşı tedbirler aldık, frenlerini ona göre yaptık, yan eğimlere karşı tedbirler aldık. Bu cihaz yurt dışındaki örnekleri düşünülürse onların onda 1'inden daha ucuza mal oldu. Bu proje, bunu seri imalata hazır hâle getirme projesidir.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Onda 1'i değil de "Yurt dışında bu kadar, biz de bu kadar." şeklinde söylerseniz.

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Yurt dışında 550 bin liraya denk gelen bir cihaz. Aslında, bizim ihale maliyetimize bakarsanız 11 bin liradır; biz, şimdi, 50 bin lira diyoruz ama. Dolayısıyla çok fark var, aralarında inanılmaz fark var.

Daha önemlisi, bizim kullanımımıza çok uygun çünkü bu cihazda -şimdi çıkarıp herkese göstermem mümkün değil ancak- şunu görebileceksiniz: Cihazın sırtlığı yatabiliyor, cihazın oturma kısmı tamamen geriye yatabiliyor ve çocukların vücutlarını büyüme boyunca rahatlıkla destekleyebiliyor. Şunun için çok önemli: Biz serebral palsili çocukları örnek alıyoruz. Aslında, serebral palsili bir çocuğu örnek alıyorsanız, onun için bir şey yapıyorsanız serebral palsi görme, duyma, mental problemlerin tamamını da içerdiği için aslında, bütün engel gruplarına bir şey yapmış oluyorsunuz. Şunun için de çok önemli: Sağlık Bakanlığımız buna çok önem veriyor çünkü aynı zamanda bir koruyucu tıp unsuru. Bu cihazda beraber büyüyen çocukların bünyeleri daha düzgün büyüyecek ve 20'li yaşlara geldiklerinde çok ağır, kapsamlı, pahalı, ağırlı ameliyatlara maruz kalmayacaklar.

Bu cihazları aynı zamanda, geçmişte, depremlerde ampute olmuş çocuklarımızın da faydalanmasına sunduk çünkü o kadar konforlu bir oturma alanı veriyor ki bu çocuklar büyürken, ortezden orteze geçerken böyle cihazlarla hastanelere, okullarına gidebiliyorlar. Dolayısıyla bu cihaz bizim için aynı zamanda bir koruyucu bakım tedbiri oldu. Serebral palsi deyince, sadece serebral palsili çocuklara hitap etmiyor -Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın öngörüsü- bizim bu cihazdan 35-40 bin tane daha ihtiyacımız var. Biz, bu projeye bu cihazları seri üretime hazır hâle getirdik.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Türkiye genelindeki serebral palsili hastalarının sayıları...

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Sayıyla ilgili olarak Aile Bakanlığımızın en son 2012'de yaptığı bir çalışması var fakat hepsini birden kapsamıyor. Oysa, bu cihaz, aynı zamanda, ALS hastalarının, kas ve kemik problemi yaşayan hastaların, gelişim bozukluğu yaşayan çocukların hepsine birden uyuyor. Cihazı öyle bir yapmaya çalıştık ki 17 kilodan 55 kiloya kadar çocukları üzerine oturtabiliyoruz. Bu cihazın prototipleri başarılı olduktan sonra Sanayi Bakanlığımız destekledi, 600 adet imal ederek şu anda 81 ilimize dağıtıyoruz. 81 ilimizin coğrafi ortamlarında, yağmurda, karda,

mezralarda, köylerde, küçük illerde her yerde deneniyor. Tekrar anketlerle ailelerin ilave taleplerini de alarak bir sonraki modeli geliştirmeye devam ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Geliştirmeye de devam ediyorsunuz yani.

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Geliştirmeye devam ediyoruz, altyapısını hazırladık.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Şimdi, bu serebral palsinin çeşitli biçimleri var tabii yani bunun akülü de olsa...

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Çok haklısınız Sayın Vekilim. Akülü cihazı çok küçük yaşta çocuklara öğretmeli ve vermeliyiz. Küçük yaşta öğrenemeyen çocuklar, motor gelişimleri tamamlandıktan sonra -ki motor gelişim, motor planlama problemidir- büyüdükten sonra bir daha öğrenemiyorlar, benim oğlum öğrenemedi. Ben de 25 yaşında serebral palsili bir çocuk babasıyım aynı zamanda ve mühendisim. Dolayısıyla, şimdiye kadar yaptığımız bütün tecrübeleri aktararak, dışarıda gördüklerimizi, diğer örnekleri hepsini üzerine koymaya çalıştık.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Bir şey daha...

Bir arabaya binmişim ben -markası Peugeot galiba, ne bileyim, başka başka araçlarda da var- ısıtılmalı koltuk, bir de masajlı koltuk...

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Ve hatta, dışarıya çıkıp kullanıcıyı içeriye alan koltuk.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Ben çok bilmiyorum ama hareketlendirse çok daha güzel olur.

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Bu cihaz akülü hâle getirilmeye şu anda çok hazır, her türlü altyapısı var; 2 tane elektrik motoru ve bir kumandayı da taktıktan sonra, bir de güç kaynağı...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - O zaman Ajans da burada, Bakanlık da burada...

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Bizim bunun devamını yapmamız gerekiyor Sayın Başkanım, Sayın Bakanım.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - O dediğim masaj çok önemli.

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Masajla da birlikte, evet, haklısınız.

Bu cihazın bir özelliği daha var: Oturma kısmı ayrılıyor ve oto koltuğu oluyor çünkü biz bayramlarda köye gideriz, bayramda köye giden, İstanbul'dan Malatya'ya giden aile dokuz saatlik yolculukta çocuğunu kucağında taşıyor, son derece emniyetsiz. Oysa bununla beraber çocuğu arabaya koyduğumuzda arabanın emniyet kemerleri ve isofix sistemleriyle emniyete alarak ve pozisyonunu bozmadan ağırsız götürme şansımız olabiliyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çok da komplike değil yani zor değil.

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Değil ama çok küçük, çok özel detayları var Sayın Bakanım. Bunlar bize yönelik şeyler, bizim ihtiyaçlarımıza yönelik şeyler. Örneğin, başka hiçbir sistemde olmayan aktivite masası çocuğun yüzüne doğru açılabilir; bu, başka bir cihazda yok. Oysa, bir anaokulu öğretmenimiz istedi, acaba "Böyle olursa..." dedi. Çok doğru çünkü hepinizin çocukları biliyorsunuz telefonda böyle, telefonlara ve tabletlere bakmaktan sırtlarında, omurgalarında büyük problemler yaşıyorlar, onun yerine kitabını yüzüne doğru yaklaştırma... Böyle bir çözümü daha üzerine koyduk. Üzerinde küçük detayları olan, küçük ama çok önemli detayları olan, bizim için çok ileriye götürebileceğimiz bir cihaz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tebrik ediyoruz hem sizi hem ilgili paydaşları ama bunun devamı nasıl gelecek şimdi Sayın Genel Müdürüm?

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Teşekkür ederiz, sağ olun.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sayın Bakanım, ben, talebinizi Sayın Bakanımıza ileteceğim. Sosyal bir mesele olduğu için olumlu değerlendireceğimizi düşünüyorum açıkçası. 600 tane ürün tüm Türkiye'ye dağıtıldı.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bir yandan da AR-GE'si de devam ediyor, şimdi, bu işin içinde herkes, gördüğüm kadarıyla, bu konuyu yaşayan insanlar var başında.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Her bir ürünün her bir bireye özel modifiye edilmesi gerekiyor Sayın Bakanım. O yönüyle de bu, AR-GE'nin geliştirilmesine de hizmet ediyor yani her çocuğa, her engelliye aynı cihazı veremiyoruz, bazı modifikasyonlar...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Biz Komisyon olarak bunun takipçisi olacağız. Bu Komisyonun raporuna da gerekirse bunu dercederiz çok güçlü, çok pozitif bir uygulama örneği olarak.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Pardon, metalleri ne onun?

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Tamamen yerli imalat alüminyum, Şeydişehir Alüminyum Fabrikasından ne çıkabiliyorsa...

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Plastik olsa daha hafif olur.

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Tabii ki plastik parçalar da var üzerinde, onun dayanmadığı, yetmediği yerlerde....

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı temsilcileri ve Serebral Palsili Çocuklar Derneği (SERÇEV) Proje Yöneticisi İbrahim Arslan tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Esra'yı bir dinleyeyim, sonra tüm vekillerimize söz vereceğim.

Buyurun Esra Ersoy.

KOMİSYON UZMANI ESRA ERSOY - Tekrar merhabalar.

Dün de çok kısa bir söz almıştım, bugün de çok kısa olarak almak istiyorum.

Öncelikle, tekrar çok teşekkür ederiz, çok önemli bir projeydi; emeklerinize sağlık. Başkanımızın da dediği gibi, daha çok ihtiyaçlar var ve buna yönelik çok fazla talep geliyor, devamını da bekliyoruz.

Ben, şöyle, kısa bir katkı sunmak istiyorum bu konu özelinde. Sayın vekillerim ve toplantıda bulunan herkes için öncelikle şöyle bir bilgilendirme yapmak istiyorum: Serebral palsi bir hastalık değil durum, bunu özellikle belirtmek istiyorum çünkü toplumda çok karıştırılan bir mesele hastalık olma durumu. Serebral palsi doğum öncesi, anında ya da sonrasında beyne herhangi bir anda oksijen gitmemesiyle oluşan bir beyin etkilenimi. Çoğunlukla fiziksel oluyor ve aslında, biraz önce tanıttığımız, İbrahim Bey'in de çok önemli katkılar sunduğu bu projede çoğunlukla özellikle orta ve ağır etkilenimli bireylerimiz için bu, bir ihtiyacın ötesinde. Evet, tekerlekli sandalye zaten toplumsal hayata dâhiliyet için olmazsa olmaz ama size şöyle bir örnek vermek istiyorum: Benim kardeşim de yüzde 98 etkilenimli serebral palsili ve bu sandalye olmadığında kardeşimin hayatı bitiyor çünkü özellikle, şehir dışı ve yurt dışı seyahatine gittiğimizde ve kendi liftli aracımızı kullanamadığımızda koltuğa oturduğunda kardeşime skolyoz da eşlik ediyor ve o yolculuk zehre dönüşüyor. Vücut-gövde kontrolü olmadığı için yolculuk boyunca canı acıyor, biz sürekli düzeltmek zorunda kalıyoruz, bacakları birbirine dolanıyor, yatamıyor, İbrahim Bey'in dediği gibi, sürekli aynı pozisyonda durduğu için çok fazla işkenceye dönüşüyor ve zaten, aslında, indikten sonra da eğer böyle bir araç sahibi değilse... Ki maalesef hem maddi koşullardan dolayı hem yine fiziki koşullardan dolayı bu araca ulaşamayan çok kişi var ve aslında, bu, tamamıyla birebir, 1 kişiyle bile temas etmek için o kadar önemli bir araç ki. Evet, şu an 600 kişiye bunu dağıtıyoruz ve dağıtmaya da devam ediyoruz ama gerçekten olmazsa olmaz. Biz şu an belki buna bir sandalye gözüyle bakıyoruz; hayır, bu, gerçekten hayata dâhil olabilmek için, var olabilmek için, bir birey olarak kendimizi ifade edebilmemiz, en başta, buralara gelebilmemiz için bile olmazsa olmaz bir şart. O yüzden, Başkanımızın da dediği gibi bu konunun öneminin bir kez daha altını çizmek istiyorum ve daha çok çocuğa ulaşacağımızı, daha çok gence ulaşacağımızı da umut ediyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, teşekkür ediyoruz.

Sayın Vekilim, buyurun.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Ben, öncelikle, sunumlar için teşekkür ediyorum.

Hoş geldiniz diyorum tekrar.

Tabii, araba beni çok etkiledi, iki boyutuyla etkiledi. Birincisi, damdan düşeni damdan düşen anlar yani beklentileri bilmek aslında sorunu çözmek için de ilk adım ve siz de bunu inanılmaz yapmışsınız, gerçekten çok beğendim. Ha, geliştirilmez mi? Geliştirilir.

Çok güzel anlattı, doğru söylüyor, serebral palsi bir hastalık değil. Aslında, son dönem, işte, gebe takiplerinin daha düzenli yapılması, doğumların hepsinin neredeyse hastanede gerçekleşiyor olması serebral palsi oranlarımızı bir miktar azaltmıştır. Ben de bir kadın doğum uzmanı olarak yani onlarca serebral palsili hasta görmüş biri olarak söyleyeyim: Evet, bizim bir koltuk olarak gördüğümüz şey bu çocuklar için hayati ve çok önemli.

Ben birkaç şey sormak istiyorum: Seri üretim yapıyor muyuz? Bir tanesinin üretimi ne kadar sürede gerçekleşiyor? Tamam, dünya örneklerine göre 50 bin liraya düşüyor ama seri üretime geçebilecek miyiz? Sayın Bakanın da söylediği gibi, bu Komisyon sadece bu aracın akülüsünü bile üretmek için önyak olsa gerçekten inanılmaz bir hedefe ulaşılmış oluyor. Sizin projelerle ilgili bir üst limitiniz var mı, bunun bir üst limiti var mı? Bakana ileteceğinizi söylediniz, bunun geri dönüşü kısa sürede, Komisyon bitmeden bizler tarafından da duyulursa gerçekten güzel bir şey yaptığımıza çok inanırız.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Biz bunun için Bakanlığımıza ziyarete de geliriz Komisyon olarak.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Geliriz gerçekten.

Hatta şöyle bir şey de yapılabilir Sayın Bakanım: Tabii, yanlış anlaşılmasa serebral palsili bir çocuğumuzla, bu arabayla birlikte Bakanı ziyaret ederiz ya da 600 tane varmış, birkaçıyla birlikte. Rakamın hızla artırılması ve bu desteğin aslında bir an önce geliştirmek adına yapılması iyi.

Bu Mola Evleri Projesi çok güzel. Biz Trabzon'da gezdik, Mutlu Köy Projesi yakından görünce gerçekten çok güzel, Sayın Bakanım da az önce söyledi, çileklerini yedik üretenlerin. Emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz ama bunların sürdürülebilirliği ve yaygınlaştırılabilirliği çok önemli. "Numune olarak burada bir tane var." deyip geçmek yerine öncelemek çok önemli. O açıdan, bu projeler çok güzel; emeğinize sağlık diyor, teşekkür ediyorum.

Bu ortez ve protezde devletin ödeme oranlarına baktığımızda -bedava olmasını düşündüğümüz zaman- bu hizmet de çok büyük bir hizmet, bunların geliştirilmesi lazım. Biz diğer gelen hem sendika temsilcilerine hem yerel yönetim ve diğer bakanlıklara da ilettik, dedik ki: Bakın, ortez ve protezde güncel değerler üzerinden destek verilmesini ihmal etmememiz gerekiyor yani devletin ödediği gerçekten çok komik rakamlar ama piyasada satılan rakamlar çok yüksek. İstenince ne kadar ucuza mal edilebildiğini de görüyoruz. Bakın "550 bin lira." diyorsunuz, onda 1 fiyatı. Kaldı ki enflasyonel bir yaklaşımla söylediniz yani 11 bin lira dediniz de 50 bin lirayı tavan aldınız anladığım kadarıyla. O açıdan, bunları düşünüp bunları da mutlaka projelendirmek gerekiyor.

Son olarak, şehrimle de ilgili yani Uşak'la ilgili de biraz desteklerinizi istiyoruz. Sizlere proje sunmak isteriz, hatta birazcık pozitif ayrımcılık da isteriz küçük bir Anadolu şehri olarak.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tabii ki.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Yani burada bencilik yaptığımızı düşünmeyin, tabii ki şehirlerimizi temsilen istiyoruz bunları. Bizler de engellilerin... Bu işte atık yağların toplanmasından tutun birtakım şeylere kadar projelerimiz var, sizin de telefonunuzu almak isteriz, size de direkt ulaşmak isteriz çünkü hizmetimiz toplumumuz için, geldiğimiz şehir için.

Teşekkür ediyorum ben de.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, milletvekillerimizden var mı söz almak isteyen?

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Bir şey söyleyecektim sadece.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, çok teşekkürler, hakikaten çok güzel bir sunum. Bir sonraki döneminde "akülü" dediniz ya, acaba onun kendi enerjisini kendi sağlayacak bir sistemi oturtma şansınız olabilir mi? Yani hani inovatif dönüşüm, o öyle bir alanda da çalışma şansınız olabilir mi?

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Aslında var, bu alanda bir engelli kendi aküsünü doldurabilecek bir güneş enerjili tekerlekli sandalye yapmıştı, bunu artık çok da fazla geliştirmeye değil sadece adapte etmeye ihtiyaç var. Sadece güneşte dolaşırken kendi enerjisini, pilini tekrar şarj edebilecek sistemler yapmak hiç de zor değil. Bu sistemlerde inovasyonun sonu yok dolayısıyla yapılabilecek çok fazla şey var. Asgarilerinin tamamının devletimizin desteğiyle şu anda vücut bulmuş hâlini görebiliyoruz çünkü bu plastiklerin tamamının kalıplarının, hatta alüminyum enjeksiyonların kalıplarının veya diğerlerinin diğer parçalarında lazer kesim çizimlerinin tamamını hazırladık. Bundan sonraki işlerimiz çok daha kolay çünkü zaten projemiz seri üretime hazır hâle getirme projesiydi. Projemizin başarıyla sonuçlandığını değerlendiriyoruz. Bundan sonra tabii ki geliştirmek için bazı parçalarda mutlak değişiklikler olacaktır ama tamamında değil.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Bireyin ağırlığına göre genişliyor mu?

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Evet, 17 kiloluk bir çocuk 6 yaşında, 5 yaşında bir çocuktur aslında. 5 yaşındaki bir çocuk ile biz 41 yaşında 55 kiloluk bir delikanlıya da verdik. Delikanlı ve çocuğumuz diyoruz aslında ama 41 yaşındaydı, ona da ayarlayabildik üzerinde.

Şimdi, mesela, Ottobock firması, bilinen diğer bütün büyük firmalar gibi bu aralığa 8 tane cihaz sığdırıyorlar. Biz 2 ebat cihazda 17 kilodan 55 kiloya kadar çocuklara hizmet vermeyi hedefledik, o yüzden de çok fazla ayar noktası var. Bir çocuğa göre bir cihazı bir buçuk-iki saat ayarlayarak veriyoruz, tam üzerine olsun ve cihazlamadan azami faydayı elde edebilsin diye.

Bir küçük detay daha: Bu 600 cihazı devletimiz hibe etti, şimdi 81 ilimize gitti bunlar. Çocuklarımıza göre ayarlanıyor, eğitim verdiğimiz fizyoterapistler onlara göre veriyor ama onların bir şartı var. Çocuklar bunu dört-beş sene kullanabiliyorlar, üç-dört sene kullanabiliyorlar, sonra büyüyorlar. Biz de onlardan tekrar geri alıyoruz, tekrar kuracağımız atölyede -onun için de desteklere ihtiyacımız var- bir sonraki çocuğa hazır hâle getirip bir sonraki çocuğumuza vereceğiz. Bu, çocukların kullandığı bütün cihazlar için yaygın bir tedbir olmalıdır. Buna benzer bir projeyi Birleşmiş Milletlere verdik.

Biraz önceki sorunuzu müsaade ederseniz, yanıtlayayım. Bu cihazı tanıttığımız her yerde ilgi büyüktü. Birleşmiş Milletlerde anlattık, Birleşmiş Milletlerin ilgili temsilcisi hemen geldi, dedi ki: "Siz diyorsunuz ki 'Bunu bizim gibi yaşayan, bizim kendi hayat tarzımıza, kendi coğrafyamıza göre yaptık.' Biz zaten Türkiye'nin etrafında Doğu Avrupa'dan tutun Orta Doğu ve Türkiye Cumhuriyetlerinde yapıyoruz bütün desteklerimizi ve yardımlarımızı. Size uyan herkese uyar dolayısıyla burada çok büyük bir talep var, irtibata geçmek isteriz." Prototip üzerinden Almanya'dan, prototip üzerinden Kazakistan'dan, Kırgızistan'dan talepler var. Yani tabii ki Amerikalıların kendi evlerine göre, Avrupalıların kendi mekânlarına göre yaptığı sistemler bizim tarafta verimli olarak kullanılmıyor.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Türkiye'ye uymuyor olabilir.

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Dolayısıyla, öyle bir potansiyeli var yani bunun her zaman hem ihracat hem de kendi kullanımımıza yönelik mutlaka bir potansiyeli var.

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Bir şey daha ifade edeyim, özür dilerim, çok vakit almayayım Sayın Bakanım.

Bu çok önemli, gerçekten hepimizin de çok takdir ettiği bir proje. Acaba Sağlık Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı ve Aile Bakanlığıyla sizin ortak bir fon oluşturup, bu anlamda devamlılığını sağlayıp hem de alım gücü düşük olan vatandaşlarımızı da bu kapsam içine alınabilir miyiz böyle büyük bir şey düşünerek?

Teşekkür ederim.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, siz bu sorulara biraz sonra cevap verirsiniz, öncelikle soruların hepsini tamamlayalım ama bu parantezi soruları cevaplayarak kapatacağız.

Buyurun Semra Hanım.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Öncelikle, bütün heyeti selamlıyorum, hoş geldiniz. Sunumlarınız gerçi devam ediyor, yine de teşekkür edeyim ben.

Bir sürü güzel örnek gördük burada, devam eden örnekleri de biraz inceledim ben. Yani bunların bütün kentlere yayılabilmesi çok önemli çünkü bazı kentlerde, işte büyükşehirlerde erişimler daha rahat olabiliyor ama küçük şehirlere gittikçe aslında birçok şeye erişimin çok sıkıntılı olduğunu biliyoruz. En basit örnek, ben Bitlis Milletvekiliyim yani Bitlis'te mesela buna benzer bir yaşam alanının, benzer modellerin, örneklerin olmadığına dair de birçok şeyi görebiliyoruz. Yani şu ürünün yaratılması bile aslında çok heyecanlandırdı, bence buradaki herkesi heyecanlandırdı. Toplumun da beklentisi esasında bu, toplumun, bu engelli bireylerin ebeveynlerinin de beklentisi bu. Devletin, kamu kurumlarının bu yönde gözle görülen, tutulan yani yaşamı bütünlüğüne kolaylaştıracak çalışmalarının olması aslında.

Ben sadece şeyi sormak istiyorum: "600 tane dağıtıldı." demiştiniz yanlış değilse, bu koordinasyon nasıl sağlanıyor? Mesela, serebral palsili bir bireyin ailesi buna nasıl erişebiliyor? Bir koordinasyon var mı? Bu koordinasyon içerisine yerel yönetimler dâhil mi, değil mi? Ben biraz onu aslında merak ediyorum.

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Hepsi dâhil. Bitlis'e sanıyorum 3 tane cihaz verdik.

Şöyle: Cihazın daha yapım aşamasında talep topladık. Bu talebi toplarken internet sitesinden her ilçedeki rehberlik araştırma merkezleri -ki her ilçe teşkilatında var biliyorsunuz- ve özel eğitim merkezleri de -onlar da Millî Eğitim Bakanlığımıza bağlıdır- dâhil oralardan ilana çıkılarak talepler toplandı. Toplanan talepte bir de formumuz vardı, o formlar üzerinden bize başvurular geldi. Toplam 4.500 başvuruyla ilgili harekete geçelim diye, ondan sonra başlandı. Burada iki üç şeyi Aile Bakanlığımız ve Sanayi

Bakanlığımız birlikte kararlaştırdılar. Bize dikte ettikleri şuydu: Öncelikle, verilecek çocuklar -toplam 600 tane yapılacak- mutlaka maddi durumları problemlili olan insanlardan olsunlar. Onu da şu şekilde seçtik: Evde bakım parası ve engelli aylığı alan çocukları seçtik. Önceliği tabii ki daha genç çocuklara verdik yani kilo olarak 55'ten az olmasını öngördük. Üçüncü kriterimiz de tabii ki çocukların kilolarıydı, kiloları ve boyları bizim tasarım kriterlerimize uygun olmak zorundaydı. Bir de "hareketsizlik katsayısı" diye bir -sayın doktorlarımız çok iyi bilirler- engellilik durumunu ifade eden, hareketsizlik durumunu ifade eden bir gösterge var birinci seviyeden beşinci seviyeye kadar. Birinci seviyede bastonla yürüyen birisini değerlendirin, beşinci seviyede de hiçbir hareketini kendisi yapamayan, itirilerek ancak tekerlekli sandalyede hareketi mümkün olan çocukları. Biz dört ve beş seviyesindeki çocukları hedef aldık, bunun asıl hitap ettiği çocuk grubu onlardır. Engelli bakım, engelli aylığı ve evde bakım aylığı alıyor olmasını öne aldık. Çocukların 55 kilodan az, 17 kilodan fazla, onun da tasarım kriteri olarak olmasını hedef aldık. Bu şekilde belirlenen çocuklarımızın sayısı da 600'dür. Biz bu projeye üç buçuk senedir devam ediyoruz, geçen zaman içerisinde bu kriterlerin dışına çıkan çocuklarımız oldu, maalesef vefat eden çocuklarımız oldu, kilosu çok artan çocuklarımız oldu. Onlardan feragat edenleri de diğerlerinin üzerine tamamlayarak bu şekilde listemizi tamamladık. Türkiye'nin her iline en az 2 tane ancak nüfusları oranlarında da artırarak gönderdik, Hakkâri'de de var, Bitlis'te de var, İstanbul'da da var fakat en az 2 tane mutlaka gidecek şeklinde hesabımızı ona göre yaptık. Şu anda nakiller devam ediyor, bitmek üzere. Oralarda da -Ankara'dan dağıttığımız 253 taneyi geçti, diğerleri de 305 tane illerde- böylece her ilde, her ilçede, köylerde denenecek, o coğrafi şartlarda oradaki belediye imkânlarında denenecek ve bizlere de geri dönüş sağlanacak.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Yani seri üretim olduğu...

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Hayır, seri üretim değil, bunlar deneme üretimidir.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Var varsayalım ki seri üretime başladı -dileyelim ki olsun- yani bir seri üretime geçiş durumunda, bunların bir fiyatlandırma durumu söz konusu olduğunda ekonomik anlamda dar gelirli vatandaşların bunu nasıl temin edeceğine dair bir çalışmanız var mı?

SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLAR DERNEĞİ PROJE YÖNETİCİSİ İBRAHİM ARSLAN - Bunun koordinasyonunu yaptık, Sayın Sağlık Bakanımız bu konuya çok önem verdi, SGK Genel Müdürümüz de çok önem verdi, Maliye Bakanlığıyla istişare ettiler ve dediler ki: Bunlar eğer bu fiyat veya -ki o zaman konuşulan fiyat 30-35 bin lira aralığındaydı- buna yakın bir fiyata çıkarsa biz bunları Sağlık Uygulama Tebliği kapsamına alırız, SUT kapsamında reçete edilebilir hâle getiririz ve devlet bunun bedelini karşılar.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yeter ki hızlıca seri üretime geçelim Sayın Genel Müdürüm.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Seri üretimi zorunlu kılıyor.

Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Size söz vereceğim en son.

Şimdi, Burhanettin Başkanımın bir söz talebi var, sonra Sayın Yücel Arzen söz alacak. Sonra vekillerimizden var mı başka konuşacak?

LATİF SELVİ (Konya) - Ben de bir şey soracağım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tamam, tabii ki.

Burhanettin Bey, buyurun.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, sunumlar için teşekkür ediyorum, bu araçla ilgili emeği geçenlere de ayrıca teşekkür ediyorum.

Size şunu sormak istiyorum: Bu kalkınma ajansının yaptığı projelere verilen desteklerden ne kadarı yerel yönetimlerden aktarıldı? Bunu öğrenmek istiyorum.

Bunun dışında, Mersin Teknoparkta bu görme engelli kardeşlerimiz için bir gözlük yapılmış. Geçen hafta beni ziyaret ettiler, ben de burada Sayın Bakanımıza söylemiştim bunu bir görün, inceleyin diye. Herhâlde onun sunumunu da yaptılar. Onunla ilgili sizin bir bilginiz var mı ya da onun geliştirilmesine yönelik, engelli kardeşlerimize dağıtılmasına yönelik bir planınız, programınız var mı?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Arzen, buyurun.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Sayın Bakanım, şu damdan düşme ve damdan düşenin derdinden damdan düşen anlar meselesi çok cesarettendirici benim için.

Şimdi, şu sıra bir bilgi biçiminin, başka bilgi biçimleriyle kurduğu ilişkiyi ve bir bütünsellikle meseleye bakılması çağın çok önemli bir zorunluluğu, biz de bütün konuşmalarımızda bu bütünsel bakışı önemsiyoruz. Tıbbın teknolojiyle ilişkisi çok mühim bu anlamda, ben de bir nörolojik problemlili biriyim, "spastik parapleji" dediler tıpçılar fakat bir çözüm öneremediler. Sanırım -tek ümidim- sadece benim değil benim gibi milyonlarca nörolojik problemlili insanın tıptan değil sadece tıbbın teknolojiyle kurduğu ilişkiden ümidi var şu sıra. Elon Musk "Neuralink" çalışmaları başlattı fakat çok popüler tabii. Şimdi, burada Bakanlığımız yani siz bu ümidin karşılığı olabilirsiniz. "Çip" mi diyorsunuz, ne diyorsanız deyin ama bunlar kuşkusuz çok önemli fakat çare bekleyen milyonlarca insan olduğunu da bilmeliyiz, bilmelisiniz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Sayın Selvi, buyurun.

LATİF SELVİ (Konya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Teşekkür ediyoruz sunumlar için arkadaşlar.

Benim de soracaklarımın bir kısmı soruldu. Bir konuyu sormak istiyorum. Bu desteklenen projelerin gerçekleşmesi, verimliliği ve sürekliliği hususunda Bakanlık olarak bir denetim yetkiniz var mı veya bunun denetimi ne şekilde yapılıyor, ayrıca başarı durumu nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyorum.

Komisyon üyelerimizden başka sorusu olan var mıydı?

Evet, Sayın Genel Müdür...

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

Komisyon üyelerimizin soruları için de teşekkür ederim.

İlk sorudan başlayarak yanıtları vereceğim.

Seri üretime dönük olarak, bu cihazın tüm parçalarının kalıpları üretilmiş durumda. Ancak bu ürün bir AR-GE projesi olarak geliştirildi. Piyasada satılabilir bir ürün hâline getirilebilmesi için, tıbbi bir cihaz olduğu için TİTCK onaylarının da yürütülmesi gerekiyor. Her bir 600 ürün bir AR-GE faaliyeti olarak yürütüldü. Bu konuda da hem Sağlık Bakanlığıyla hem de TİTCK'yle yine seri üretime dönük, ayrıyeten bunun üreticisi firmayla müzakerelerimizi yürütüyoruz. Biz, şunun arzusu içerisindeyiz: Bu bir girişime dönüşsün, bu cihaz bir firmamız tarafından Türkiye'de ve yurt dışında satılabilir hâle gelsin. Sadece SUT kapsamında üretilmesi, devletimizin desteklemesi değil, yurt dışına da ithal edilebilir bir duruma gelmesi arzusu içerisindeyiz. Dolayısıyla AR-GE faaliyetlerinin hâlâ devam ettiğini ifade etmem gerekir. Bu konuda, İbrahim Bey, zaten, hani, yakinen süreci de takip ediyor. Ama şu hâliyle seri üretime uygun, parça üretimi yapıldı. Özellikle bunların kalıpları maliyetli bir unsur olduğu için bütün parçaların kalıpları hazır diyebiliriz. İlgili firmamız bunların kalıplarını üretti.

"Koordinasyon nasıl sağlandı?" Burada, ergonomi yönüyle Hacettepe Üniversitemiz, İstanbul Teknik Üniversitemiz ve Gazi Üniversitemizin akademik desteğini aldık. Firmamız AR-GE yönü kuvvetli bir firmaydı. Yüksek bir koordinasyonla ve SERÇEV'in talepleri çerçevesinde üretim sürecini yürüttü. Cihazın dağıtımında da ailelerimizin ekonomik seviyesini dikkate aldık. Aile Bakanlığımızla koordineli bir şekilde adreslere ulaştırdık. Bu cihazların illere dağıtımında bile, biz, açıkçası, konunun sosyal boyutu yönüyle ve nakliye maliyetlerinin de çok yüksekliğini düşünerek bilabedel bir nakliye firmasıyla tüm illerimize dağıtımını gerçekleştirdik. Yani her yönüyle proje sosyal unsurlarını barındırıyor. Biz bu işe inanarak girmiştik, iki buçuk yıldır hikâyesinin içerisindeyim. Çoğaltılması, üretimin artırılması yönünde ben de hani yakinen bu konunun takipçisi olacağım Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, sizin sununuza ilave etmek istediğiniz bir şey var mı? Biz burada çünkü araya girdik. Bu sandalye konusu önemli bir parantezdi.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Geçtiğimiz ay, Serebral Palsi Farkındalık Günü'ydü. Biz de bir videoyla açıkçası bunu hem toplumda farkındalığı arttırmak hem de bu cihazların kimlere eriştiğini göstermek üzere bir video hazırlamıştık. Birçok şey konuşuldu ama bunu da paylaşmak isterim.

Yansımadı ama...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, ekranda bir hareket yok herhâlde.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Tekrar deneyeceğim Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bazen teknoloji böyle yarıda bırakıyor.

Neyse, bunu daha sonra izleyelim, vaktin çok fazla gerisindeyiz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Tüm Türkiye'ye ürünlerin dağılımı gerçekleşti özetle.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Sorun değil.

Biz teşekkür ediyoruz. Yeter ki şu çalışmaları daha da büyütelim. Özellikle bu sandalye, yani başımızda duran bu özel inovasyon çok ama çok kıymetli. Tüm emeği geçenleri tebrik ediyoruz, teşekkür ediyoruz.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sağ olun Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Devamını da çok ama çok ivedi bir şekilde talep ediyoruz.

Şimdi, sizin Bakanlığa dair diğer birimlerden de arkadaşlar var, onlarla ilgili çok kısa söz almak isteyen varsa verelim, yoksa soru-cevap kısmına bırakacağım, Zülal Hanım'ı dinleyeceğiz önce.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Sayın Bakanım, KOSGEB ve AR-GE Teşvikleri Genel Müdürlüğümüzün de katkıları var bu alana ilişkin.

Uygun görürseniz sözü KOSGEB Başkan Yardımcımız ve ilgili Daire Başkanımıza...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İkişer dakika... Özet...

IV.- SUNUMLAR (Devam)

4.- KOSGEB Başkan Yardımcısı Fatih Gökyurt'un, KOSGEB'in girişimcilik özelinde özellikle engellilere dönük destekleri hakkında sunumu

KOSGEB BAŞKAN YARDIMCISI FATİH GÖKYURT - Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli katılımcılar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de kısaca KOSGEB'in girişimcilik özelinde özellikle engellilere dönük desteklerinden bahsetmek istiyorum.

Aslında, tabii, girişimcilik konusunu biz KOSGEB olarak sadece bir ekonomik kalkınma konusu değil, aynı zamanda sosyal kalkınmanın da çok önemli bir bileşeni olarak görüyoruz. Bu anlamda, girişimcilik desteklerimizle de toplumun tüm kesimlerini aslında desteklemeyi hedefliyoruz. Bu çerçevede bakarsak, bugüne kadar engellilerimize verdiğimiz destekler girişimcilik bağlamında, toplam 1.363 engelli girişimciye, farklı yıllarda olduğu için sadece o yılların fiyatlarıyla bakarsak yaklaşık 50 milyon ama güncel fiyatlarla bakarsak 390 milyonluk bir desteği biz de engelli vatandaşlarımıza erişirmiş olduk.

Burada, tabii, girişimcilikte, engelli vatandaşlarımız için iş kurma ve iş geliştirme desteği olarak iki başlığımız var. Burada sağladığımız bir avantaj söz konusu. İş kurma desteğinde, tabii, birçok sektörü kapsama aldığımız için zaten sadece şirket kuruluş giderlerine bir destek sağlıyoruz. Toplamda yaklaşık 100 bin liraya kadar bir destek iş kurmada veriyoruz, geri ödemesiz olarak. Eğer başvuru, girişimci engelli, genç veya kadın veya diğer dezavantajlı kesimlerden ise ilave 10 bin liralık bir destek sağlanıyor. İş geliştirme desteğinde de toplamda 1,5 milyon TL'ye kadar bir destek sağlanıyor. Bunun içerisinde eğer bu gruplardansa ve engelli vatandaşlarımızdan eğer bir başvuru varsa...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tabii, bu desteklere erişilebilirlik önemli. Yani bunlar tamam, böyle çok güzel duruyor ama kaç engellinin bunlardan istifade ettiği, kaç engellinin ulaşabileceği ve örnek hikâyeler, bunları bize anlatma şansınız var mı?

KOSGEB BAŞKAN YARDIMCISI FATİH GÖKYURT - Devamında var Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Onlara gelelim, onlara gelelim.

KOSGEB BAŞKAN YARDIMCISI FATİH GÖKYURT - Aslında, şöyle belki değerlendirmek mümkün, KOSGEB destekleri tamamen on-line ortamda başvuru yapılması mümkün olan destekler olduğu için, bir kere, bu boyutu itibarıyla tüm engelli vatandaşlarımızın da başvurusuna müsait. Bu şekilde, aslında, destek süreçlerimizi de kolaylaştırmış olduk.

Ayrıca, bizim, girişimcilik desteğimizin öncesinde bir girişimcilik eğitiminin de tamamlanması gerekiyor. Bunu da geçmişte fiziki olarak sunuyorken şu an bunları da on-line olarak sunuyoruz. Dolayısıyla, engelli vatandaşlarımız için de girişimcilik eğitimlerini de aynı şekilde girişimcilik desteklerini de tamamen on-line olarak alıp bu desteklerden yararlanmak mümkün oluyor.

Dediğim gibi, toplamda bugüne kadar 1.363 engelli girişimcimiz var. Bunlar içinde bazı başarı örneklerimiz de burada söz konusu. Örneğin, bir girişimcimiz, Antalya'da, engelli girişimcimiz, bir tekstil atölyesi açtıktan sonra Avrupa'ya ihracat gerçekleştirebildi.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ne zaman açtı burayı?

KOSGEB BAŞKAN YARDIMCISI FATİH GÖKYURT - Sayın Bakanım, 2019 yılında açılan bir işletmemiz burada söz konusu.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Devam ediyor şu an?

KOSGEB BAŞKAN YARDIMCISI FATİH GÖKYURT - Bu, tabii, faal, şu an devam eden bir işletmemiz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Engelli mi istihdam ediyor?

KOSGEB BAŞKAN YARDIMCISI FATİH GÖKYURT - Girişimcinin kendisi engelli Sayın Bakanım. Yüzde 49 engelli olan bir girişimci ve şu an yine ihracat ve tekstil alanındaki faaliyetlerine devam ediyor.

Bir başka örneğimiz, bu AR-GE niteliği olan bir işletmemiz. Bu da Sakarya'da Teknoparkta işletmesini kuran bir girişimcimiz. Burada da yine 2020 yılında KOSGEB ileri girişimcilik desteğiyle işletmesini kuran bir girişimcimiz.

Bir tane daha örnek ilaveten koymuştuk. Yine, Van'da da bir girişimcimiz, yine engelli vatandaşımız, yazılım sektöründe bir firmasıyla bu alanda aslında bir başarı örneği olarak işletmesini kurmuş ve devam ettirmekte.

Yani, hakikaten bu tür örneklerimizden biz de çok mutlu oluyoruz, memnun oluyoruz. Girişimcilik desteğinin de amacına uygun şekilde, toplumun tüm kesimlerine hizmet eden bir mahiyette sürmesi için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, teşekkür ediyorum, sağ olun.

Evet, şimdi kim var?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - AR-GE Teşvikleri Genel Müdürlüğünden Daire Başkanımız...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

5.- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı AR-GE Teşvikleri Genel Müdürlüğü Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Dairesi Başkanı İbrahim Karabulut'un, engelli bireylerin sorunlarının azaltılması, yaşam kalitelerinin yükseltilmesi adına Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü bünyesindeki teknoparklarda ve AR-GE ve tasarım merkezlerinde yürütülen projeler hakkında sunumu

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI AR-GE TEŞVİKLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ DAİRESİ BAŞKANI İBRAHİM KARABULUT - Genel Müdürlüğümüz olarak, engelli bireylerin sorunlarının azaltılması, yaşam kalitelerinin yükseltilmesi adına teknoparklarımızda, AR-GE ve tasarım merkezlerimizde firmalarımız çeşitli projeler yürütmektedirler. Teknoparklarımızda engelli bireylere yönelik çalışmalar yapan 111 firmamız bulunmakta ve bu alanda 145 tane proje yürütülmektedir. Yine, AR-GE ve tasarım merkezlerimizde de 32 AR-GE merkezimiz bulunmakla birlikte...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, buralardan çıkan sonuçlardan bize birkaç tane örnek verebilir misiniz?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI AR-GE TEŞVİKLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ DAİRESİ BAŞKANI İBRAHİM KARABULUT - Örnekleri şimdi hemen vereceğim.

Biz, burada da bu firmalarımıza, bu AR-GE projelerini geliştirdikleri için devlet olarak birçok destek veriyoruz. Bunlar, gelir ve kurumlar vergisi, gelir vergisi stopajı desteği, KDV istisnasından tutun da gümrük vergisi istisnası, maaş desteğine kadar bu firmalarımıza da destek oluyoruz bu projelerini geliştirebilmeleri için.

Bunların dışında, teknoparklarımızda, yazılım sektöründe Görme Engellilere Yönelik Yapay Zekâ Tabanlı Görüş Destek Uygulaması Projemiz hâlen yürümekte.

Spor teknolojisi alanında görme engelli bireyler için spor araçları geliştirilmesi projemiz...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ne aşamada bu projeler?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI AR-GE TEŞVİKLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ DAİRESİ BAŞKANI İBRAHİM KARABULUT - Şu anda devam ediyor. Tamamlanmak üzere olanlar var. Biraz önce sayın vekilimiz -gerçi şu an burada değil ama- Mersin Teknoparkta geliştirilen bir projeyi sormuştu. O projeyi de şu anda hemen

hızlıca öğrendim. Yapay zekâ kullanılarak bir baston projesi, görme engelli vatandaşlarımızın yönlerini daha çabuk, kamerayla destekli bulabilmesi için algılıyor. Proje yeni tamamlanmış, ticarileşme aşamasına geçmiş şu anda. Onun için bir destek arıyor. Ben kendileriyle şu an iletişime geçtim. Bizimle iletişime geçerlerse kendilerine de bir yönlendirme yapacağız bu pazarda; nerelere başvurulabilir, nereden ticarileşebilir, onun desteğini de vereceğiz sözünü verdik.

Yine, tasarım merkezlerinde, makine sektöründe Engelli Asansörü Tasarım Projesi, çocuklara yönelik Yaşam Odası Tasarım Projesi gibi birçok projemiz de yürümektedir. Bu projelere destek veren firmalarımıza da bu AR-GE projelerini geliştiren firmalarımıza da devlet olarak desteklerimizi veriyoruz Sayın Bakanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, teşekkür ediyorum.

Var mı başka bir konuşmacı?

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Tamamladık Sayın Bakanım.

Saygılarımızı arz ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyorum.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI KALKINMA AJANSLARI GENEL MÜDÜRÜ AHMET ŞİMŞEK - Biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, önce Zülal Hanım'ı dinleyeceğiz, sonra tüm konuları hep birlikte tekrar masaya yatıracağız.

Zülal Hanım, buyurun.

6.- Zülal Tannur'un, görme engelli bir insan olarak yaşadıkları, gerçekleştirdiği projeler, engellilikle ilgili veriler, engelli insanların sistem içinde karşılaştığı sorunlar ve politika önerileri hakkında sunumu

ZÜLAL TANNUR - Öncelikle herkese merhaba.

Burada olduğum için çok mutluyum. Davetleriniz için çok teşekkür ederim Sayın Bakanım siz başta olmak üzere.

Ben biraz kendimden bahsederek başlamak istiyorum. Zülal ben, şu anda The University of Arizonada nörobilim ve bilişsel bilimler alanında dünyanın görme engellilik ilk nörobilimcisi olmak için çalışıyorum. Öncesinde iki buçuk yıl Boğaziçi'nde okudum. Kendi şirketlerimi büyütmek için bir buçuk yıl ara verdikten sonra The University of Arizonadan iki bölüme birden davet aldım aslında. Şu anda iki şirketim var, şirketlerimden bir tanesi Amerika'da Silikon Vadisi'nde, bir diğeri de Türkiye'de. İkisi de yapay görü alanında çalışıyor, otonom ve akıllı araçların görü sistemlerini insana en yakın düzeye getirecek şekilde aslında bir hâle getirmek için çalışıyoruz.

Benim hikâyem, tabii, ben doğunca başladı, az gören birisi olarak doğdum, böyle yüzde 5'in altında görüyordum, altı aylıkken doğdum. Sonrasında bilgisayarda bir şeyleri görmeyi öğrendim aslında. Önce hafıza kartlarıyla çalışıyorduk, sonra bilgisayar ekranını keşfettik, orada bir şeyler daha büyük olduğu için kendime yapay görmeyi aslında ilk başta organik olarak öğrettim. Sonra, on yıl bunu yaptıktan sonra hayatımın sonraki on dört yılını -şu an 24 yaşımdayım- hiç görmeyen birisi olarak yaşamaya başladım. Bu sefer de "Yapay görüntüleme sistemleri yani aslında görüntü işleme sistemleri nasıl benim gibi görür, nasıl benim gibi öğrenir?" diye çalışmaya aslında hayatımı adadım. Microsoft tarafından 2020 yılında "Teknolojiye Yön Veren Kadın Lider" seçildiğimde 18 yaşımdaydım, daha sonrasında Microsoft'un bir partner şirketinde 59 ülkenin yöneticiliğini yaptım. Bir Microsoft teknoloji elçisi olarak hem Türkiye'de hem de globalde yetiştirildim, dünyanın ilk görme engelli teknoloji elçisi oldum. Bir süre Google'da bulundum, teknolojisi elçisi olarak yetiştirildim yine. Bütün bu süreçlerde de hep özellikle girişimcilik tarafında yer aldım yani suda ve karada giden setlerin AR-GE liderliğini yaptım, Anadolu'nun köylerinde çocuklarla bilim çalışmaları yaptım, robotik kodlama eğitimleri verdim ve günün sonunda yapay zekânın bizim görüntüleme sistemlerini aslında insana bakarak taklit etmediğini anladım. Microsoft'un bir teknoloji girişiminde sorumluluk aldım, onu Türkiye'ye entegre ederken orada da aslında "Bunu nasıl yapay zekâ ile yapabiliriz? Nasıl insan görüşünü taklit eder bizim makinelerimiz?" diye başlayan süreç 2024'te bize Microsoft'un dünya şampiyonluğunu getirdi. Buraya gelmeden daha önce Forbes tarafından "30 Under 30 Listesi"ne seçildim, dünyanın en başarılı 30 liderinden birisi oldum. Farklı bir sürü ödülü ülkemize getirerek gururlandırık. Şimdi bunu niye anlatıyorum? Aslında çok müthiş bir bileşenler havuzu buraya baktığınızda. Belki doğru bir aile özellikle en başta, sonra doğru sistemler ve buraya gelen bir konu.

Şimdi, aslında benim hikâyeme baktığımızda gördüğümüz şey bir, Zülal'in hikâyesi ama burada biraz verilerden konuşalım istiyorum ben. Şimdi, özellikle dünya nüfusunun neredeyse dörtte 1'i oranında, böyle, 2 milyara yakın insan bir şekilde engellilik durumundan etkileniyor yani herhangi bir farklılığa sahip aslında. Şimdi, Türkiye'ye baktığımızda bu 8 milyon insana denk geliyor, bu çok büyük bir oran baktığınızda ve çok ilginç veriler var özellikle globalde paylaşmak istediğim. Şimdi, biz, engellilik alanında uygun eğitim koşullarını oluşturmadığımızda, yaşam koşullarını oluşturmadığımızda, takip mekanizmalarını oluşturmadığımızda, onları zamanında tanıyamadığımızda ve şekillendirmedığımızda süreçlerini aslında ülkeler özellikle gayrisafi millî gelirlerinin yüzde 3 ila 7'sini kaybediyorlar. Neden? Çünkü bu insanlar aktif bir şekilde üreten değil, kendileri için üretilen topluluk olarak kalıyor. İkinci olarak, ülkemize baktığımızda, Türkiye'de kendini engellilikle raporlayan insanların yüzde 22'si istihdama aktif olarak katılmıyor.

Biraz da yatırım oranlarından bahsedeyim. Aslında girişimcilik alanından gelen birisi olduğum için -tabii bunu çok deneyimledim, birazdan da konuşuruz ama- Amerika'da -biliyorsunuz ki sermayenin başkenti, özellikle de Silikon Vadisi- çıkan girişimlerin yüzde 8'i eğer engelli kuruculara sahipse yatırım alamıyor, Türkiye'de zaten böyle bir oran yok. En temelde baktığımızda burada farklı farklı bir sürü veriyle bu olayın ne kadar büyük olduğunu zaten görüyoruz. Şimdi, çözüm olarak ne var yani problemi bir kere şöyle okumak lazım: Problem, engelli insanların burada olması değil ya da herhangi bir farklılığa sahip olması değil. Buradaki problem, aslında bir sistemin olmaması. Dolayısıyla engellilik dediğimiz şey ya bir sistem boşluğudur ya da aslında sistemin içerisindeki boşluklardan kaynaklanan bir durumdur, biz engelliye böyle tanımlıyoruz. Dolayısıyla doğan insanlar sahip oldukları durumlardan dolayı -parantez içerisinde- "engelli" ya da "engellenmiş" olarak tanımlanmıyorlar, onlar mevcuttaki sisteme uyumlanamadığı için öyle tanımlanıyor. Yani herkesin serebral palsi olduğu bir dünya olsaydı, serebral palsi olmayan birisi aslında engelli olacaktı. Dolayısıyla da bu sistemleri biz buna göre kurmak zorundayız. Şimdi, burada üç tane veri politikası öne sürüyorum

aslında, bizim de şu anda Komisyonda ele aldığımız üç tane öneri var. Bunlardan ilkinin anlatacağım. Şimdi, hep benim görme hikâyemden bahsettik ama ben bir de otizm spektrum bozukluğundaymışım, bunu 22 yaşında anladım, 22 yaşına kadar hiç de anlamadım çünkü kadındım, görmüyordum, görme engellilik ve otizm verileri yok zaten, hani böyle bir veri literatürde de yok. Ben kendim nörobilimci olunca ilk yaptığım şey, iki tane vaka incelemesi yazıp yayınlamak oldu çünkü yoktu. Buraya baktığımızda neden yok? Çünkü çocuklar doğduğunda bu çocukları doğrudan takip mekanizmasına alacağımız bir dijital takip sistemimiz yok aslında. Bizim ülkemizde çok güzel bir e-devlet sistemimiz var ama bir çocuk engelli olarak ne zaman bu sisteme giriyor? Ya ilkokula başlarken ÇÖZGER raporu alacağında, ya sınava girerken, lise ya üniversite sınavına girerken -yine aslında bir sınav mekanizması- ama aslında bu tanılarda özellikle ilk 3 yaş çok kritik, hele ki nörogirişimsel tanılarda yani 2,5-3 yaş çok kritik bir eşik ama aileler çocuklarını nasıl takip etmesi gerektiğini bilmediği için onları takip etmiyor, daha doğrusu etmeye çalışıyor ama "Nasıl?"'ını bilmiyor. Dolayısıyla da aslında biz bunları baştan alamıyoruz sistemimize.

İkinci: Modüller bir yapı yok aslında, daha doğrusu tek bir sistemle çalışan bir yapı yok. E-devletin altında çok güzel modüller var, hepsini tek tek inceledim -müthiş bir otistikle inceledim- ve burada gördüğüm şey aslında şu: Herkes çok güzel modüllere sahip, her bakanlık farklı farklı modüllere sahip ama bunların hiçbirisi birlikte çalışmıyor, kimse neyin nerede olduğunu bilmiyor, niye kullanıldığını bilmiyor, bir işlevsellik de aslında söz konusu değil baktığınızda. Burada ihtiyaç ne? Aslında profilin oluşturulması yani ben doğmadan önce de doğuma bildirim yapabiliyormuşum biliyor musunuz, ben e-devlette bu modülü gördüm yani "Benim çocuğum doğacak." bildirimi yapıyorum. Doğdum, aşı takvimim e-nabızda, işte büyürken gördüğüm tedaviler e-nabızda ya da işte -ne bileyim- her türlü sağlık takibi. Daha sonrasında okula başladım, bu sefer benim tıbbi geçmişimi bildiğimde Millî Eğitim Bakanlığı bana göre profil çıkarabilir "Zülal'in öğrenme düzeyi nedir? Zülal'in bilişsel düzeyi nedir? Zülal'in bu zamana kadar aldığı tanımlar nedir? Potansiyelleri nedir?" -her şeyin tanısını almak zorunda da değiliz zaten- bunu görebilir.

Aslında baktığımızda üç tane tarafı var bunun, katmanı var bu yapının. Birinci kısım, sağlık kısmı, sağlık verilerinin kısmı; ikinci kısım eğitim kısmı özellikle baktığımız, üçüncü kısım da sosyal politikalar kısmı. Biz tanıdığımız insanlar için sosyal politika üretebiliriz. Peki, 18 yaşa kadar geldi insanlar, sonra ne oluyor? 18 yaşından itibaren artık siz yetişkinsiniz, dolayısıyla da üniversiteye gidip gitmemek için seçiminiz, örgün eğitimde artık zaten olmak zorunda değilsiniz. Dolayısıyla da 18 yaşından sonra ben kendi hayatımı idare etmiyorsam beni tanıyacak tek sistem sağlık sistemi hastaneye başvurduğum vakit yani biz kaybediyoruz. 18 yaşından sonra ne oluyor, 65 yaş genel ortalamaysa 18-65 arasında bu insanlar ne zaman öleceğini mi bekliyor? Yani dolayısıyla bizim sıfırdan itibaren hayatın sonuna kadar bütün destekleri tek bir yerde, e-devletin altında tek bir modelde takip ediyor olmamız lazım, analiz ediyor olmamız lazım, hatta bunu yapay zekânın bizim için yapabiliyor olması lazım yani ben bir eğitimci olarak geldiğimde Zülal'in nasıl bir profile sahip olduğunu zaten bilmeliyim.

Şimdi, ikinci politika önerime gelmek istiyorum. Bu benim için çok önemli çünkü ben böyle kendimi bir bilim insanı olarak tanımlıyorum, bir yandan teknoloji lideriyim yani sistem alanı benim için hep önemli. Ben lise başladığımda Terakki Vakfı Okullarında okudum, işte yüz elli dokuz yıllık bir okul. Ben de okulumun ilk görme engelli öğrenciydim yani o tarihe kadar hiç olmamış, yüz elli dokuz yıl boyunca. Tabii, ben ilkokula başladığımda böyle hani bir yandan aslında gelişimi de çok ileride olan bir çocuk olarak büyüdüm. İşte, altı aylık doğdum, doğduktan yedi ay sonra yürüdüm, işte emeklemedim, 2 yaşına gelmeden ikinci yabancı dil konuştum, böyle gelişimim zaten farklı seyreliyor. Okullar iki sebepten dolayı beni almadı ilkokuldayken, İstanbul'daki hiçbir okul almadı. Dediler ki: "Bu çocuk yetenekli ama çok yetenekli ve biz bu çocuğu nasıl yönlendireceğimizi bilmiyoruz çünkü çocuk az görüyor." Yani iki tane sorunum vardı: Bir, yetenekli olmam; iki, az görüyor olmam. Hatta o zaman "Keşke hiç görmeseydim." dediğimi hatırlıyorum. Sonra 10 yaşında görüşümü tamamen kaybedince "Acaba ben o zaman öyle söyledim diye mi oldu?" diye düşünüp üzül müştüm yani onu hatırlıyorum. Sonra tabii bir okul aldı ikinci defa gidince, bu sefer "Siz hep benim potansiyelimi soruyorsunuz, sizin potansiyeliniz ne?" diye sormuştum 8 yaşındayken, onlar beni orada almaya karar verdi.

Şimdi, sonra devam ettim tabii, okula girdiğimde, Terakki Vakfı Okullarına girerken lisede tabii ben aynı kaygılarla okula gittim ve kendimi anlatıyorum, bütün iyi özelliklerimi anlatıyorum. Okul Müdürümüz Ferhat Bey beni durdurdu ve "Zülal sen neden kendini bize anlatıyorsun? Sen bir öğrencisin ve bizim sorumluluğumuz sana burada en iyisini vermek." dedi. Beni aldılar ve okulun hiçbir deneyimi yoktu. Okul önce uzmanlara başvurdu, sonra bütün sistemi inceledi, bütün ÖSYM sorularını inceledi, bütün müfredatları inceledi, dosyalar yaptı ve buna yıllarını ayırdı. Okulda 3 tane laboratuvar vardı; fizik, kimya ve biyoloji laboratuvarları -ki laboratuvarlar okulların en erişilebilir olmayan yerleridir- bizim bütün bilim öğretmenleri birbiriyle yarışıyorlardı "Ben hangi laboratuvarı seveceğim?" diye çünkü o laboratuvar da işte bir şeyleri, devreleri yakan insan profili bendim, genelde de çıkmıyordum. O sayede ben nörobilimi düşlemeye başladım yani aslında insan bilimlerine ilgi duyduğumu gördüm ve bu yola gittim. Sonra, kendi şirketlerimi kurduktan sonra geçen yıl bir karar verdim, dedim ki: Ben bu öğrendiklerimi Deneyap teknoloji atölyelerinde çocuklara aktaracağım, mentorü olacağım, jürisi olacağım. Mülakatlara başvurduğumda Deneyap bana dedi ki: "Zülal, biz görme engelli bir öğrenciyi Deneyap'a almıyoruz; biz görme engelli bir mentorü de Deneyap'a almıyoruz; biz görme engelli bir jüriyi de almıyoruz ama senin için bir ilk yapacağız, seni alacağız." Teşekkür ettim, içeri girdim, bir baktım yani bütün nörogelişimsel farklara sahip -spektrum, otizm spektrum bozukluğuysa- herkes var, farklı insan grupları var farklı düzeylerde bilişsel düzeylere sahip ama -hepsi yetenekli çocuklar- görme engelli bir çocuk bile yok. Tabii, bunu çok dert edindim, bu sefer peşine düştüm. T3'e gittim, dedim ki: Bilim teknoloji atölyeleri var. Buralarda görme engelli çocuklar var mı? Dediler ki: "Yok aslında." Peki, olması için ne yapabiliriz? İşte, biz burada kaldık. Benim de buraya bırakmak istediğim bir soru var, bu politika önerisini anlatmak için soruyorum: Türkiye bir teknoloji takımıysa görme engelli bu çocuklar teknoloji takımının neden bir parçası değil? Onlar Türkiye'nin evlatları değil mi? Onlar bilim ve teknoloji yapamazlar mı? Onlar mühendis olamazlar mı? Onlar kodlamayı yapamazlar mı? Ben yapıyorum. O yüzden de en temelde burada yapmamız gereken şey şu: Bu çocukları bu atölyelere almak zorundayız, o çocuklar için eğitim modülleri tasarlamak zorundayız, o çocuklara bunları öğretecek eğitimcileri yetiştirmek zorundayız eğer biz kendi millî gelirimizin yüzde 7'sini kaybetmek istemiyorsak çünkü o çocuklar meslek kazanabilirler. TEKNOFEST'ler yapıyoruz çocuklar bir uçağa dokunsun diye -ki ben de onlardan çıkan bir girişimciyim- ama görme engelli bir çocuk bir uçağa dokunmuyor, o uçağı görmüyor, kaosun içerisinde aslında orada bir şeyleri anlamaya çalışıyor. Neden? Görmüyor diye. Çocuklar, görme engelli çocuklar zekidir, onlar üretkendir, onlar becerirler, otizm

spektrum bozukluğundaki çocuklar da öyledir, bütün engelli çocuklar öyledir, onların bu sistemde değerlendirilmesi gerekir, onların yeteneklerinin değerlendirilmesi gerekir, hele ki böyle bir çağdayız, bu çok önemli.

Burada da girişimcilik... Biz yetiştirdik mühendisleri, onları eğittik ya da mühendis de değiller, farklı bilim dallarındanlar, bu sefer dediler ki: "Biz kendi üretimlerimizi yapıyoruz. Biz teknoloji girişimcisiyiz, teknoloji üretmek istiyoruz." Benim gibi aslında, "Zülaller yetişsin." diyoruz, "Genç yetenekler yetişsin." diyoruz, Zülal gibi genç bir yetenek oldular. Sonra ne oluyor? Kendi girişimlerini üreten girişimciler engellilik alanında -hatta şöyle anlatayım- ikiye ayrılıyor: Engellilik alanında bir teknoloji üreten görme engelli birisi ya da engelli birisi olabilirim; engellilik alanı dışında teknoloji üreten ama engelli birisi olabilirim. Şimdi, ben ikinci profilim, otomotiv işi yapıyorum, eskiden daha çok ilkiydim. Her ikisinde de üç tane yaklaşım gördüm. Birincisi: Aslında insanlar benim yeteneklerime, ürettiğimiz teknoloji ilklerine değil, daha çok bir hikâyeme odaklanıyorlardı ve "Neyi yapamaz?" diye soruyorlardı. İkincisi: "Bir şey yapıyorsunuz ama biz bunu anlamıyoruz." diyorlardı, anlamak istemiyorlardı.

Üçüncüsü de "Ya, çok güzel bir şey yapıyorsunuz ama hani biz de sizi böyle burada, bu köşede destekleriz." diyorlardı, ellerini sürmüyorlardı. O yüzden, biz Türkiye'de ilk yatırımımızı bir melek yatırımcıdan aldık ve bana hayatımda duyduğum en güzel şeylerden birini söyledi: "Sana baktığımda ben kendi girişimciliğimi görüyorum ve bu kız ne yaparsa en iyisini yapar." Ondan sonra bize Microsoft inandı, bize Microsoft ikinci yatırımımızı yaptı. Daha sonra biz bu rüzgârla yatırım ararken yine yatırım bulamadık ama artık yatırıma da ihtiyacımız yok. O yüzden, en temelde burada yapılması gereken şey şu: Yatırımcılar girişimcilere baktığında neye para yatırdığını her zaman en iyi şekilde bilmiyorlar. Bu, görme engellilik olsun, başka bir engel durumu olsun; hele ki daha zor çünkü kendi sektöründe ilksin. Ben bir kadını, gencim, yetenekliyim ve aslında bir girişimciyim ama en çok engelliyim ben. "Engellilik" varsa kelime önünde sen kadın olmuyorsun, sen girişimci olmuyorsun, sen genç olmuyorsun, sen engelli oluyorsun.

Hep dikkat ediyorum, herkes engelli konusundan bahsederken "engelli birey" diyor. Niye birey ediyor? Çünkü birey olduğunu hatırlatma ihtiyacı hissediyor yani "engelli" deyince başka bir türmüş gibi duruyor aslında. Ben ne diyorum? Engelli insanlar. Ya, birey olduğunun hatırlatılmaya gerek olmadığı insanlar zaten. Dolayısıyla öneriler şu: Birincisi, burada bir fon kurulmalı. Bu fon kapsayıcılık özelinde çalışan ya da engelli olan liderlerin kurduğu -ama engellilik dışında da olabilir- girişimleri özellikle incelemeli ve onlara yatırım yapmalı çünkü onların kriterleri diğer girişimlerle aynı ama uygulanan muamele aynı değil; bu, birincisi.

İkincisi, birazcık da zorunlu kılınmalı yani biz bugün çok güzel destekler alıyoruz Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TÜBİTAK ve KOSGEB'den. TÜBİTAK'la yaptığımız bir proje, Ulaştırma Bakanlığıyla yaptığımız bir proje, KOSGEB'le yaptığımız iki ayrı şey var ve bunların hepsinin de ayrı kriterleri olduğunu görüyoruz. Bu kriterlerden birine de engelsiz dizayn konulmalı yani "Üretilen teknolojiler ne kadar kapsayıcı?" bir kriter olmalı ki diğer girişimler oradan aslında fon alabilmeli.

Öte yandan, aslında özellikle kapsayıcılık alanından gelen girişimcilerin -Zülal gibi- doğru mentörlerle desteklenmesi lazım, onların doğru "hub"larla buluşması lazım. Herkese bir yapılıyorsa onlara beş yapılması lazım ki o Zülaller Silikon Vadisi'ne gitmek zorunda kalmassın. Ben Türkiye'den giderken en son haziran ayında bir konuşma yapmıştım ve o konuşmamda sormuştum: Türkiye'de yatırım bulabilecek miyim, yoksa ülkeden gitmeli miyim? Bana gelen cevap sessizlik olmuştu ve ben gittim. Zülaller gitmemeli, burada kalmalı; ben o yüzden buradayım. Onlar kalsın diye de bizim elimizi taşın altına koymamız gerekiyor, biz buna mecburuz. Peki, ne olacak? Hepsini yaptık yani aslında ne işe yarayacak? Birincisi, aslında bu demin de gördüğünüz gibi, öncelikle tanıyacağız, sonra "customize" edeceğiz süreçleri, daha sonrasında onlara hak ettikleri destekleri ve ekosistemleri sunacağız çünkü bu insanlar bunu almayı zaten hak ediyor, herkes gibi hak ediyor ama kimse bunun peşinde de koşmak zorunda değil. O yüzden de en temelde bunların çerçevesinde hareket etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Burada iletişim bilgilerimi zaten gördünüz.

Belki sorularınızla devam edebiliriz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Hakikaten ben de engelli bir milletvekili olarak sizi tanımak açısından inanılmaz gururlandım, müthiş bir şey.

ZÜLAL TANNUR - Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Bence biz sizi çok çok geniş kitlelerde dinlemeliyiz hem vizyon açısından hem de engelli insanlar açısından çok inanılmaz bir mentörsünüz.

ZÜLAL TANNUR - Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Çok teşekkür ediyorum.

Sorusu olan var mı arkadaşlar?

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan...

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Zülal, hoş geldin.

ZÜLAL TANNUR - Hoş buldum.

ELİF ESEN (İstanbul) - DEVA Partisi İstanbul Milletvekili Elif Esen.

Seninle yolumuz ikinciye keşişiyor.

ZÜLAL TANNUR - Öyle mi?

ELİF ESEN (İstanbul) - Ve ben seni tekrar dinlemekten büyük gurur duyuyorum, keyif alıyorum.

ZÜLAL TANNUR - Teşekkür ederim.

ELİF ESEN (İstanbul) - İyi ki senin gibi gençler var, umut veren gençler ülkemiz adına.

Seninle yolumuz ilk KEFEK'in, yine Türkiye Büyük Millet Meclisinin UN Women'la olan bir toplantısında Sapanca'da -hatırlatayım- keşişti.

ZÜLAL TANNUR - Evet, hatırladım.

ELİF ESEN (İstanbul) - Evet, tabii, yeri belirtince.

O zaman da çok keyif almıştık, dinlemiştik seni.

Büyümüşsün.

ZÜLAL TANNUR - Biraz öyle oldu.

ELİF ESEN (İstanbul) - Tanımda zorlandım seni ama çok mutlu oldum gördüğüme, yol aldığına.

ZÜLAL TANNUR - Ya, teşekkür ederim, sağ olun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sen zaten dev adımlarla ilerliyorsun yani bizim konuştuğumuz, yazdığımız, çizdiğimiz şeyleri sen kendi gayretinle, zekânla, kendi hamlelerinle, dev adımlarla aşıyorsun ve pek çok gencimizden, çocuğumuzdan daha hızlı yol alıyorsun. Ben de bunu gözlemlemiş olmaktan keyif duyuyorum.

Tabii, şimdi, biz uzun zamandır kurumlarımızı dinliyoruz. Ben öncelikle kurum yöneticilerimize de çok teşekkür ediyorum nitelikli sunumlarınız için. Tabii, Zülal'i görünce heyecanlandık ve Zülal'le girdik biz söze. Çok sağ olun, çok önemli çalışmalar yapmışınız.

Bu, tekerlekli sandalye tasarımıyla sebebiyle de sizi kutluyorum. Sorulacak soruyu bile kendi açımdan hani gerekli bulmadım. Pek çok arkadaşım pek çok soru sordu. Zaten çok fazla gence ulaşmışsınız. Damdan düşenin hâlini işte ancak hani damdan düşen bilir derler ya, siz onu gerçekleştirmişsiniz ve pek çok insana da kolaylaştırıcı bir mekanizma oluşturmuşsunuz. Umarım, hem devletimizin desteği hem de yol alacağımız önemli öneriler de oldu burada masaj sistemi geliştirilmesi gibi. Geri dönüşebilir olması önemliydi sizin o fikrinizin. İnşallah, o da yol alır.

Zülal, şunu merak ediyorum: Şimdi, pek çok yeri, dediğin gibi, otistik bir bireyin aslında dezavantajı değil de avantajlarıyla zorlamışsın, sistemlere hâkimsin, kendin de bu sistemlerden faydalanarak yol alıyorsun. Keşke seni Microsoft değil de ülkemizdeki kaynaklar, devletimiz başta olmak üzere fonlasaydı.

ZÜLAL TANNUR - Keşke.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ama hani vardır bir hayır diyelim. Bundan sonra da yine Türkiye Cumhuriyeti devleti senin yanında olacaktır, inanıyorum, yatırımcıları yanında olacaktır.

Aslında dijital teknolojiyle değişen, dönüşen dünyamıza yeni bir pencere açıyorsun. Elektrikli araçlar, teknoloji donanımlı araçlar bizim gündemimize girmiş durumda. Başta... Neyse marka vermeyeyim burada şimdi. Sen aslında sadece görme engelli bireyler için değil, belki de tüm... Bak, ben de öyle kullandım çünkü bizim terminolojimiz böyle. "Görme engelli insan" demiyoruz yani sen onu belki anlamsal olarak hani değerlendirmemelisin çünkü terminolojik terimde biz hep böyle yazıp çizdiğimiz için konuşma ifademize de böyle geçiyor.

ZÜLAL TANNUR - Aynen.

ELİF ESEN (İstanbul) - Engelli insanların yanı sıra engeli olmayan insanlar için de kullanılabilecek bir teknoloji geliştiriyorsun bir yandan; bu, önemli. TEKNOPARK'ların, senin dediğin gibi, engelli çocuk ve gençlere alan açmasının da kıymetli olduğunu düşünüyorum. Belki bununla ilgili bütçenin artırılması etkili olacaktır, faydalı olacaktır.

Ben genellikle gelen misafirlerimize şunu soruyorum: Burası, evet, bir karar mekanizması. Evet, milletvekilleri yasama organında görevli olan kişiler ve etkili olan kişiler. Siz bizden ne talep ediyorsunuz diyorum çünkü asıl alanın uzmanları ve karar verme mekanizmasındaki kişiler gerçek sorun ve ihtiyaçlara bizden çok daha hâkimler. Biz sizden dinlediklerimiz üzerine bir şeyleri yazıp çiziyoruz ve mevzuata eklenmesini ya da mevzuatta düzenlenmesini sağlıyoruz. Ben de konuyla ilgili sorumluluğumda önemli bir raporu, kendimce önemli bulduğum bir raporu tamamlamak üzereyim. O yüzden hani senin bu konudaki önerilerin veya sizlerin -kıymetli başkanlarım, müdürlerim- bize önerileriniz yani "Şöyle olsa, hani bu konuyu çalışsanız, bu konuda bir değişiklik, mevzuatta değişiklik olsa iyi olur." dediğiniz konuları biz not alalım. Bu Komisyonunda Sayın Başkanın, Başkan Yardımcımızın da iradelerine ben tanıklık ediyorum. Bu Komisyon bir şeyleri değiştirmek üzere kuruldu. Bunun önemli olduğunu düşünüyorum ve o yüzden de çok severek dâhil oluyorum Komisyona. Ben sizlerin bize vereceğiniz aslında önerileri dinlemek istiyorum.

ZÜLAL TANNUR - Ben bu 3 politika önerisini de aslında çerçeveledim yani bunlar dışında eklemek istediğim şu an için herhangi bir şey yok ama bu Komisyonunda ben de gönüllü uzman olarak sorumluluk alıyorum. Eminim ki süreç içerisinde bir sürü farklı şey daha göreceğiz. Dünden itibaren bir sürü toplantı gerçekleştirdik. Dün toplantılar 00.00'da bitti, bugün bir de tabii, Amerika da eklendi üstüne, bir de bugünküler vardı ve eminim ki süreçte çok fazla kuruma dokunuyoruz. Onlardan yeni gelecek bir sürü şey var, gelenler var, not aldıklarımız. Benim orada sadece kümülatif olarak gördüğüm şey şu: Diyor ki herkes; burada bir sürü sistem var, bu sistemler kendi içlerinde iyi çalışsalar bile birlikte iyi çalışmıyorlar. Herkesin birlikte olduğu genel bir sistem yani her şeyin üstünde olan bir yer tarafından yönetilen bir sistem lazım diyorlar. Bu verdiğim 3 tane politika önerisini de o gözle değerlendirmek gerektiğini sadece hani yorumlayabilirim ama süreçte de zaten beraber ilerliyor olacağız. Bunu söyleyebilirim.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ederim.

ZÜLAL TANNUR - Rica ederim.

Bir de bu şey tarafında benim iki mentörüm vardı, bir tanesi Nvidia'nın kurucu ortağı Chris Malachowsky, diğeri de Microsoft'un yönetim kurulu başkanı Satya. İkisinin de söylediği ortak bir şey vardı, siz derken onu özellikle kendime aldım, demişlerdi ki bana: "Zülal sen bu yolda neden bu kadar zorlandın, biliyor musun, neden Silikon Vadisi'ne tek yürüdü? Çünkü çizginin dışında olan insanlar tek yürür. Çizginin dışındaysan, sen çizginin dışındasın, seni anlamak ya da seninle beraber yürümek bu anlamda zor ama Silikon Vadisi'nde şu anda üçümüz, biz, birlikteyiz, bir 4'üncü de yok." Ben buna şöyle bir yerden bakıyorum: Yalnız yürümek zorunda değilsin, doğru insanlarla beraber yürürsen daha az yorulursun. O yüzden de en temelde biz burada engellilik özelinde konuşuyorsak eğer buradaki insanları doğru insanlarla birlikte doğru sistemleri kurmaya davet ediyor olmamız gerekiyor. Yani bir sistem kurulması gerekiyor, o sistemin de içerisinde aslında bu bileşenlerin olması gerektiğini düşünüyorum ben.

ELİF ESEN (İstanbul) - Bir şey daha sormak istiyorum ve ondan sonra konuşmamı bitiriyorum. Şimdi, senin önceki hikâyeni daha ayrıntılı dinlediğim için, bilinçli, seni destekleyen ebeveynlerin vardı, ÇÖZGER'den bahsettin. ÇÖZGER genellikle tanılama konusunda farklı değişkenleri, farklı kişiler değerlendirdiği için farklı farklı raporların da çıkması ihtimali olan bir sistem. Biz de hani bunun üzerine de çalışıyoruz. Ebeveynlerinin farkındalığı önemliydi senin yol almanda. Karşına çıkan engellerde, mesela, eğitim sistemindeki müdürlerin, karar mekanizmasındaki kişilerin engelleyici olabileceğinden bahsettin ama son gittiğin okulda, Terakki

Vakfında da tamamen karşı ekstrem noktadaki bir duruşla desteklendin, yol açıldı sana ve senin bugünkü Zülal olman sağlandı. O destek önemliydi çünkü normal bir okulun vereceği destekten daha fazla bir destek gördün orada.

Şimdi, bu noktada ailelerin farkındalığının artması önemli. "2 engelliliğim vardı." dedin. "Çoklu engellilik" diyoruz yaptığımız çalışmalarda biz de. Sen bu çoklu engellilikten görme engelliliği ve otizm spektrumu olarak bahsettin fakat ben milletvekili olmadan önce farklı sivil toplum kuruluşlarının kurucusu ve yöneticisi oldum, en son, dezavantajlı çocukları çalıştığımız bir derneğin kurucu başkanlığını yapıyordum ve bizim karşımıza dezavantajlı çocuk gruplarında çok farklı kırılımlar çıktı. Bu kırılımlardan biri de üstün zekâlı çocuklardı. Biz üstün zekâlı çocuklarla ilgili ne yapacağımızı bilemedik açıkçası. Nasıl davranmalıyız? Aslında bir dezavantaj oluşturuyor çocuk için ama üstün zekâ dediğinizde aslında hani dezavantajdan çok avantaj gibi görülüyor fakat toplumun o çocuğa nasıl davranması gerektiği noktasında farkındalığı az. Şimdi, bizim mevzuatımıza baktığında üstün zekâlı çocuklarla ilgili geniş bir tanımlama ve uygulamadan da mevzuatın yoksun olduğunu görüyoruz. Sen 3'üncü bir engel olarak katar mıydın üstün zekâlılığı?

ZÜLAL TANNUR - Katıyorum, kesinlikle katıyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) - Son bir soru... Bitiriyorum.

ZÜLAL TANNUR - Tabii ki.

ELİF ESEN (İstanbul) - Otizm ile hani üstün zekâlılık otizmin çatısı altında sence tanımlanabilir mi yoksa üçüncü bir sekme olarak, üstün zekâlı çocuk sekmesi senin değerlendirme raporlarında yer almalı mıydı?

ZÜLAL TANNUR - Spektrum çok geniş ve dışarıdan bakıldığında bazen şöyle var sayıldığını çok görüyorum. Özellikle ben tanımlı çok geç aldığım için insanlar "Ha, demek ki sen o yüzden başarılısın." dedi. Yani spektrumu böyle başarılı yapan bir gen zannettiler. Öyle değildi yani az görüyorken başarısız olabileceğim ihtimali az gömeme bağlıyordu hiç görmüyorken rahatlamıştım, otizm gelince "Ha, demek ki o yüzden başarılısın." falan dendi. Ben anlamadım yani, bir şeye bağlanıyor, henüz çözemedim. O noktada o yüzden şöyle okunması gerektiğini düşünüyorum: Spektrumun çok az bir kısmı yani yüzde 10'undan daha azı üstün yetenekli olarak sayılıyor ama otizm özellikle normal veya ileri zekâ kategorisine giriyor baktığımızda. O yüzden bana kalırsa bu, suistimale de açık olduğu için yani "Her spektrumlu zekidir." varsayımı hep yapıldığı için -bu diziler, filmler, popüler kültür çok besliyor bunu- "Üstün zekâlıdır." dendiği için ben ayırırdım, kesinlikle ayırırdım.

Nasıl yaklaşılmalıydı bana? Benim ailem hiç bilmeden aslında bunu yaptı yani işte çocukken ben özellikle 0-6 yaş döneminde. Ya, ben nereyi gösteriyorsam oraya onlar dikkatle baktı. Onların yanında da bunu nasıl yapmaları gerektiğini onlara söyleyen hiç kimse yoktu, o yüzden dijital takip defterini öneriyorum çünkü bakamayabilirlerdi. Burada aslında en temelde yapılması gereken şey bence çok önemli. Çocuklar için -bu söyleyeceğim şeye belki çok şaşıracaksınız- zekâ testi görme engelli insanlara uygulanmıyor, 1940'ta bir kez yapmış bilim dünyası, bırakmışlar sonra. Yani görsel var hep o testte, görsel olduğu için zekâ testi uygulanmıyor. Hatta ben de çok dalga geçiyorum ölçülemez bir zekâm var diye çünkü ölçemiyorlar. İddia da etsem karşılığı yok bunun yani o yüzden en temelde.

OTURUM BAŞKANI FATMA ÖNCÜ - Çok iyi ya.

Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Hakikaten bugün, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın değerli bürokratları, siz değerli katılımcılar; çok güzel şeyler öğrendik, gördük. Her birinizin emeğine çok teşekkür ediyoruz. Umuyoruz ki daha güzel noktalara getireceğiz birlikte.

Saygılarımızı sunuyoruz.

Toplantı tamamlandı, kapatıyoruz arkadaşlar.

Kapanma Saati:16.48